

Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлиги

Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети

БЕКИТЕМ

ЖАМУнун методикалык кеңешинин
төрагасы, профессор А.П.Алибаев

« _____ » _____ 20__ г.

ОКУУ-УСУЛДУК КОМПЛЕКС

Дисциплина: БИЛИМ БЕРҮҮНҮН ФИЛОСОФИЯЛЫК МАСЕЛЕЛЕРИ
(окуу дисциплинасынын аталышы)

Билим берүү программасынын деңгээли: МАГИСТР
(бакалавриат, магистр)

Даярдоо багыты: ТАБИГЫЙ ИЛИМИЙ БИЛИМ БЕРҮҮ
(багыттын толук аталышы)

Профили: химия, биология
(профилдин аталышы)

Окутуунун формасы: КҮНДУЗГҮ
(күндүзгү, сырттан)

Кредиттин саны 2

Курсу 1

Семестри 1

Окуу планы боюнча бардык сааты: 60 саат. Анын ичинен:

- лекция 15
- практикалык 15
- өз алдынча иштер 30

Окуу-усулдук комплекс 550100 “ТАБИГЫЙ ИЛИМИЙ БИЛИМ БЕРҮҮ” багыты боюнча
Мамлекеттик жогорку кесиптик билим берүү стандартынын негизинде иштелип чыкты

Түзүүчү: философия илимдеринин доктору, профессордун м.а Г.С.Токоева
профессор Ш.М.Ниязалиев атындагы философия жана гуманитардык илимдер кафедрасы

_____ (кызматы кафедрасы)

_____ (колу)

_____ (аты жөнү)

кафедранын жыйынында каралды
протокол № _____, « _____ » _____ 20__ ж.

_____ (кафедра башчысынын колу)

_____ (аты жөнү)

Жалал-Абад, 2022

Окуу-усулдук комплекс Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин усулдук кеңешинде талкууланып, бекитүүгө сунушталды. Протокол № _____, 2022-жыл

Рецензенттер:

Шерматов А.О. – Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун профессор Ш.М.Ниязалиев атындагы философия жана гуманитардык илимдер кафедрасынын доценти,
Анарбекова В. – тарых илимдеринин кандидаты, Илимий-изилдөө медициналык-социалдык институтунун “Табигый-гуманитардык дисциплиналар” кафедрасынын башчысы, доцент.

Түзүүчү:

Токоева Гүлдана Самидиновна – философия илимдеринин доктору, Ш.М.Ниязалиев атындагы философия жана гуманитардык илимдер кафедрасынын профессордун м.а.

“Билим берүүнүн философиялык маселелер” Окуу-усулдук комплекс. - Жалал-Абад, 2022. – 50 б.

Окуу-усулдук комплекс “Билим берүүнүн философиялык маселелер” аттуу дисциплинаны окуган магистранттар үчүн ЖАМУнун “Окуу-усулдук комплекси” жөнүндөгү жобосуна ылайык даярдалды. Окуу-усулдук комплекс предмет боюнча лекциялык, практикалык сабактардын жана өз алдынча иштердин тематикаларын, магистрлердин өз алдынча даярдануусу үчүн суроолордун топтомун, тесттик тапшырмалардын жыйнагын камтыйт.

Окуу-усулдук комплекс “Табигый илимий билим берүү” багытынын биология жана химия профилинин магистрлерине арналат.

I. Дисциплинанын аннотациясы:

Билим берүүнүн маңызын философиялык түшүнүү. Билим берүү философиясынын илимий аппараты жана система түзүүчү түшүнүктөр. Коом жана билим берүү: маселенин философиялык аспектилери. Билим берүүнүн азыркы философиялык проблемалары. Билим берүү технологияларынын философиялык негиздери. Ачык билим берүү: философиялык аспектилери. Билим менен илимдин интеграциясы: жалпы көйгөйлөрдү философиялык түшүнүү.

Кыргыз Республикасында билим берүүнү стратегиялык пландаштыруунун философиялык аспектиси. Кыргыз Республикасындагы билим берүү доктринасы. 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүүнүн концепциясынын жана стратегиясынын философиясы. Кыргыз Республикасынын «Таза коом» реформасынын улуттук программалары. Кыргыз Республикасында 2021-2030-жылдарга билим берүү концепциясынын философиясы. КРды 2040-жылга чейинки билим берүүнү өнүктүрүүнүн программасына философиялык талдоо

II. Предметтин түшүндүрмөсү

1. Дисциплинанын максаты жана милдеттери:

«Билим берүүнүн философиялык маселелери» дисциплинанын негизги **максаты** – билим берүү философиясы тармагындагы магистрлердин жаңы билимдерге жана көндүмдөргө ээ болуусу.

Дисциплинанын милдети:

- билим берүүнүн философиялык проблемаларынын кесиптик ишмердүүлүк үчүн маанисин түшүнүү;
- кесиптик, илимий-изилдөө иштерди уюштурууда ээ болгон көндүмдөрдү колдонуу;
- билим берүү системасынын өнүгүү өзгөчөлүктөрүн жана мыйзам ченемдүүлүктөрүн түшүнүү жана аларды философиялык категориялар жана түшүнүктөр менен сыпаттоо.

2. НББПнын структурасындагы дисциплинанын орду:

«Билим берүүнүн философиялык проблемалары» предмети окуу планынын жалпы илимий циклинин базалык бөлүгүнө кирет. Жалпы дисциплинанын сааты 60 саатты түзөт

3. Дисциплинаны өздөштүрүүнүн жыйынтыгына коюлуучу талаптар:

Дисциплинаны окуу процесси төмөнкү компетенцияларды калыптандырууга багытталган:

а) универсалдуу:

- *жалпы илимий (ОК):*

- коомдогу маданий, социалдык-экономикалык өзгөрүүлөрдү, техникадагы жана технологиядагы, кесиптик чөйрөдөгү жаңы көрүнүштөрдү эске алуу менен жаңы идеяларды түзүүгө жана өнүктүрүүгө жөндөмдүү (ОК-4);

- *социалдык-инсандык жана жалпы маданий (СЛК)*

- көп маданияттуу чөйрөдө аракеттенүүгө, көп маданияттуу билим берүүнүн жана тарбиялоонун принциптерин ишке ашырууга, социалдык жана маданий айырмачылыктарды коомдун өнүгүшүнүн ресурсу катары пайдаланууга жана аларды кесиптик жана коомдук ишмердүүлүктүн шарты катары кабыл алууга жөндөмдүү (СЛК-1);

- жарандык-демократиялык коомдун баалуулуктарын өнүктүрүүгө, социалдык адилеттүүлүктү камсыз кылууга, дүйнө таанымды, социалдык жана инсандык маанилүү көйгөйлөрдү чечүүгө багытталган демилгелерди көтөрүүгө жана өнүктүрүүгө жөндөмдүү (СЛК-2);

- билим берүү чөйрөсүндө жана коомдо сергек жашоо образынын, жашоонун коопсуздугунун, айлана-чөйрөнү коргоонун, туруктуу өнүгүү үчүн жаратылыш ресурстарын сарамжалдуу пайдалануунун жана энергияны үнөмдөөнүн нормаларын түшүнөт жана

колдоно алат (СЛК-3).

Дисциплинаны окуунун натыйжасында студент төмөнкүлөргө милдеттүү:

- билим берүүнүн философиясынын учурдагы көйгөйлөрүн билүү;
- эксперименталдык жана теориялык изилдөө ыкмаларын кесиптик ишмердүүлүктө колдоно билүү;
- илимий маалыматты түшүнүү жана сынчыл талдоо ыкмаларына ээ болуу.

III. Дисциплинанын түзүмү

1. Лекциялык жана практикалык сабактардын мазмуну

Катар №	Лекциялык жана практикалык сабактардын темалары	Лекциянын саны	Практикалык сабактын саны	Өз алдынча иштердин темалары	Сааты	Өз алдынча ишти текшерүү формасы	Учурдагы жетишүүнү текшерүү формасы
1	Билим берүүнүн маңызын философиялык түшүнүү	1	1	Чет элдик жана ата мекендик билим берүү философиясынын концепциялары	2	жазуу	
2	Билим берүүнүн философиясынын илимий аппараты жана система түзүүчү түшүнүктөрү	2	2	Билим берүү философиясынын түзүмүнүн негизги компоненттери	2	оозеки	
3	Коом жана билим берүү: маселенин философиялык аспектиси	1	1	Чет мамлекеттердеги билим берүү реформалары (анын ичинде биздин өлкөдө да).	2	жазуу	
4	Билим берүүнүн заманбап философиялык маселелери	2	2	Билим берүүнүн философиясынын багыттары жана маселесинин багыттары	4	жазуу	
5	Билим берүү технологияларынын философиялык негиздери	2	2	Билим берүүдө информациялык технологиялардын болушун философиялык негиздөөнүн татаалдыгы	2	оозеки	1-модул, тестирлөө

6	Ачык билим берүү: философиялык аспектилери	2	2	КРнын Өкмөтүнүн “Мыкты мектеп” программасы	2	оозеки	
7	Билим менен илимдин интеграциясы: жалпы көйгөйлөрдү философиялык түшүнүү	1	1	ЖАМУдагы илимдин өнүгүшү	4	жазуу	
8	Кыргыз Республикасында билим берүүнү стратегиялык пландаштыруунун философиялык аспектиси	4	4	“Бел болчу билим, из калтырчу илим”. 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүүнүн стратегиясы Кыргыз Республикасында 2021-2030-жылдарга билим берүүнүн концепциясы	4 4 4	Жазуу Жазуу жазуу	2-модул тестирлөө
		15	15		30		

IV. Билим берүү технологиялары

«Билим берүүнүн философиялык маселелери» курсун окутууда билим берүү технологиясынын бир түрү болуп көйгөйлүү окутуу саналат. Бул технология окуу иш-аракетинде көйгөйлүү кырдаалдарды түзүүгө жана магистрлердин өз алдынча ой жүгүртүүсүн уюштурууга мүмкүндүк берет. Технологияны колдонуунун натыйжасында магистранттарда көйгөйлүү окутууда илимий изилдөөлөрдү өз алдынча же топтун курамында, акыркы изилдөө ыкмаларын жана техникасын колдонуу менен жүргүзүү жөндөмдүүлүгү калыптанат.

Окуу процессинде көп баскычтуу окутуу да колдонулат. Лекцияда жана практикалык сабактарды өткөрүүдө окуусу жагынан жетишпеген студенттерге көбүрөөк көңүл бурулат, аларга жекече тапшырмалар берилет. Күчтүү студенттерге көйгөйлүү маселелер боюнча өз алдынча иштөөгө мотивация жасалат.

Практикалык сабактарды өткөрүүдө жана өз алдынча иштерди аткарууда жаңы билимдерди, көндүмдөрдү жана компетенцияларды өз алдынча калыптандырууда долбоорлоо жана изилдөө ыкмалары колдонулат. Бул студенттин жеке траекториясын аныктоого мүмкүндүк берет.

Өздөштүрүлгөн теорияларды жана концепцияларды чогултуу жана интеграциялоо, дисциплина аралык мамилени колдонуу, кесиптик маселелерди чечүүдө алардын колдонулуу

чектерин аныктоодо ролдук, иштиктүү жана башка окуу оюндарынын түрлөрү кеңири колдонулат.

Илимий изилдөөлөрдү өз алдынча же топтун курамында жүргүзүү жөндөмдүүлүгүн калыптандырууда, изилдөөнүн эң акыркы алдыңкы ыкмаларын жана техниканы колдонууга үйрөнүүдө маалыматтык-коммуникациялык, ден соолукту сактоочу технологиялар негизги болуп саналат.

<http://ktgs.ru/upload/ReznikovaAA/Infa/MethodicheskoePosobieLasuchenkova.pdf>

V. Студенттердин билимин текшерүү системасы

Окуу процессинде билимди баалоо системаларынын ар кандай түрлөрү колдонулат. Лекцияларда жана практикалык сабактарда студенттердин билими активдүүлүгү жана компетенциясынын калыптанышы менен бааланат. Студенттердин билимин көзөмөлдөөнүн негизги түрү болуп учурдагы текшерүү, б.а. ар бир сабакта билим жана көндүмдөрдү текшерүү эсептелет. Окуучулардын билимин баалоо оозеки жооп, жазуу иштери менен жүргүзүлөт. Студенттердин өз алдынча иштери оозеки жана жазуу жүзүндө аткарылат. Рефераттарды коргоо, илимий иштердин презентациясы, конкурстук долбоорлор күтүлүүчү натыйжаларга ылайык бааланат.

Предмет боюнча аралык текшерүү 2 модул тапшыруу менен коштолот. Бул университеттин окуу процессинин графигине ылайык уюштурулат. Студенттердин билимин жыйынтыктоочу баалоо ЖАМУнун студенттердин билимин текшерүү жөнүндө жобого ылайык АВН информациялык системасында семестрдин аягында жүргүзүлөт. <http://tkmp.narod.ru/pdf/konferen/2010feb7.pdf>

VI. Баалоо каражаттары

Баалоо каражаттары ЖАМУнун Окумуштуулар кеңешинин 22.06.2018-жылдагы № 8 токтому менен бекитилген «Студенттердин учурдагы жетишүүсүн жана аралык аттестациясын текшерүүдө баалоо каражаттарынын фондун түзүүнүн тартиби» жөнүндөгү жобосуна ылайык иштелип чыкты. Аталган жобонун негизинде өз алдынча даярдануу үчүн суроолор жана тесттик тапшырмалар иштелип чыккан, алар бул окуу-усулдук комплексте жайгаштырылды.

VII. Дисциплинанын окуу-усулдук жана маалыматтык жактан камсыздалышы:

1) Негизги адабияттар

Б. Р. Мандель Философия образования. *Учебное пособие для обучающихся в магистратуре.* – Москва-Берлин: Директ-Медиа, 2017. – 501 с.

Борисов, С.В. Философия образования и науки [Текст]: методические рекомендации / С.В. Борисов. – Челябинск: Изд-во Челяб. гос. пед. ун-та, 2016. – 97 с.

Николаева, Людмила Юрьевна Н 63 Философия образования. Часть 1. Учебное пособие- М.: Мир науки, 2014. - 92 с. ISBN 978-5-9905

2) Кошумча адабияттар

1. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). – М.: Совершенство, 1998.

2. Гусинский Э.Н., Турчанинова Ю.И. Введение в философию образования. – М.: Логос, 2003.

3. Джурицкий А.Н. История педагогики. – М.: Владос, 2000.

4. Лаврентьева Н.Б., Нечаева А.В. Педагогическая этика. – Барнаул: изд-во АлтГТУ, 2010.

5. Лихачев Б.Т. Философия воспитания. – М.: Владос, 2010.

6. Мишаткина Т.В. Педагогическая этика: Учеб. пособие / Серия «Высшее образование». – Ростов н/Д: Феникс; Мн.: ТетраСистемс, 2004.

7. Духанева А. В., Столяренко Л. Д. История зарубежной педагогики и философия образования. Серия «Учебники, учебные пособия». Ростов н/Д: Феникс, 2000.
8. Наливайко Н.В. Философия образования: формирование концепции. – Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2008.
9. Степашко Л.А. Философия и история образования: Учебное пособие для студентов. – Хабаровск: Изд-во ХГПУ, 1998. – 83 с.
10. Фомичева Н.Г. Философия образования: некоторые подходы к проблеме. – Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2004.

2. Программалык жактан камсыздалышы: лекциялык жана практикалык сабактарды өтүүдө Microsoft Word, Excel, Point Power программалары, ZOOM платформасы колдонулат

3. Маалымат базасы, маалымат-сурап билүүчү, издеп табуучу системалар:

Дисциплина боюнча «Кирлибнет» китепканасынын базасы, интернет ресурстар ж.б. колдонулат.

4. Дисциплинанын материалдык-техникалык жактан камсыздалышы:

Компьютердик класстагы компьютерлер, мультимедиялык презентациялоочу жабдыктар

VIII. Дисциплинанын кыскача мазмуну

Тема 1. Билим берүүнүн маңызын философиялык түшүнүү

1. Билим берүү философиясы педагогикалык изилдөөлөрдүн тармагы катары.
2. Билим берүү философиясынын мааниси жана өзгөчөлүгү.
3. Билим берүүнүн философиясы ар түрдүү концепциялардын алкагында

Билим берүүнүн философиялык проблемалары - магистрлерди даярдоонун мамлекеттик билим берүү стандартынын гуманитардык циклинин негизги дисциплинасы болуп саналат. Илимдер системасында бул предмет “Билим берүү философиясы” деп аталат.

«Билим берүүнүн философиясы изилдөөнүн өзгөчө чөйрөсү катары ХХ кылымдын экинчи жарымында Батыштын коомдук илимдеринде калыптанган. 90-жылдары бул көрүнүш мугалимдердин, философтордун, социологдордун жана маданият таануучулардын ортосундагы талкуулардын, талаш-тартыштардын предмети болуп калды.

Билим берүү философиясы – адам жөнүндөгү илимдердин кесилишиндеги педагогикалык изилдөөлөрдүн чөйрөсү. Бул изилдөөлөрдүн натыйжалары теориялык жана прогностикалык, долбоорлоо мүнөзүндөгү маселелерди чечүү үчүн фундаменталдуу негиз болгон дисциплиналар аралык, интегративдүү билим болуп саналат.

Билим берүү философиясы (англ. *philosophy of education*) – билим берүү предмети болгон философиялык билимдердин чөйрөсү. Дүйнөдөгү билим берүү философиясынын негиздөөчүсү болуп Джон Дьюи эсептелет. Ал билим берүү философиясынын бар экендигин жана предмети философиянын өзүнүн табияты менен детерминацияланып тургандыгын негиздеген. Ушундай эле позицияны билим берүү философиясынын англо-америкалык салтынын негиздөөчүлөрүнүн бири А. Уайтхед да айткан.

ХХ кылымда негизги философиялык агымдар менен байланышкан билим берүүнүн философиясынын ар кандай багыттары пайда болгон.

Билим берүүнүн *аналитикалык философиясы* ХХ кылымдын 60-жылдарынын башынан баштап АКШда, Англияда, Австралияда өнүккөн. Аналитикалык философиянын билимге болгон мамилеси анын негизги жоболорунан келип чыгат. Аналитикалык философия болмушту, жашоонун маанисин жана билимди өткөрүп берүүнүн зарылдыгын четке кагат. Ар кандай классикалык философиялык системанын тарыхый функциясы билим берүү

практикасын түзүүчү жана аны ишке ашырууга боло турган инструментти уюштурган жогорку деңгээлдеги директиваларды түзүү болуп саналат.

Аналитикалык философиянын алкагында онтологиялык, этикалык, аксиологиялык, эстетикалык жана башка маселелерди изилдөө айтылган пикирлер аркылуу гана мүмкүн болот. Демек, аналитикалык философиянын позициясынан билим берүү философиясын куруу тил философиясын куруу катары гана мүмкүн. Адатта аналитиктер Л.Витгенштейндин эмгектерине кайрылышат, анда аналитикалык долбоор эң ачык айтылган. «Философия ойдун логикасын ачууну максат кылат» - дейт Витгенштейн.

К.Поппердин идеяларын чагылдырган билим берүүнүн сынчыл-рационалисттик философиясы ХХ-кылымдын 60-жылдарынын башында өнүккөн. К.Поппердин сынчыл рационализмдин негизги принциптерине негизделип сынчыл рационалисттик тенденция баалуулуктардан жана метафизикадан алыстап, эксперименталдык илимий педагогиканы курууга умтулат. Жөнөкөй эмпиризмди сындап, тажрыйбанын өзүнөн өзү жетиштүү эмес экенин, анын теориялык мазмун менен жүктөлгөндүгүн баса белгилеп, диапозону теориялык позициялар менен аныкталаарын белгилейт.

Билим берүү философиясындагы *гуманитардык багыт* ХІХ-кылымдагы немис идеализминен келип чыккан. Гегель, Шлейермахердин эмгектери, Дильтей менен Зиммелдин жашоо философиясы, экзистенциализм жана философиялык антропологиянын ар кандай окуулары негиз болгон.

Педагогикалык *антропологиянын* концепцияларынын айырмасы Э.Мюнье, М.Хайдеггердин философиялык антропологиянын белгилүү бир түрдөгү концепцияга багыт алуусу менен түшүндүрүлөт.

Совет доорунда маркстик-лениндик философия менен маркстик-лениндик педагогика расмий түрдө гана болгонуна карабастан, билим берүү философиясында (өзгөчө 1950-жылдардан баштап) ар кандай тенденциялар калыптанган (С.Л.Рубинштейн, Г.П.Щедровицкий, Е.В.Ильенков жана башкалар). Е.В.Ильенковдун идеяларына таянып, В.В. Давыдов окуу-тарбия процессин, анын мазмунун жана окутуу методдорун кайра уюштуруунун жетишээрлик деталдуу жана перспективдүү программасын алдыга койгон» [5, б. 11-12].

Ал эми Кыргыз Республикасында билим берүүнүн философиясы кыргыздардын салттуу маданиятына негизделген. Этнопедагогика билим берүүнүн философиялык маселелерин изилдейт. Постсоветтик мезгилде билим берүүнүн философиялык проблемаларын педагогдор жана философтор изилдеп жатышат. Улуттук баалуулуктарды издөө оозеки элдик чыгармачылыктан, улуттук психология жана менталитеттен көрүнөт. Тарбиялоо коомдук аң-сезим менен тыгыз байланышта, ал улуттук баалуулуктарды муундан муунга өткөрүп берүү катары түшүнүлөт.

Кыргызстанда билим берүү адамдын патриоттук жана руханий-адептик сапаттарын калыптандыруу менен тыгыз байланышта. Буга мисал катары Манас атабыздын осуяттары, Барсбектин эрдиги, легендарлуу ойчулдардын акылмандыгы, А.Айтматовдун планетардык масштабда ой жүгүртүүсү ж.б. Кыргызстандагы билим берүү системасы ар тараптуу өнүккөн, адамгерчиликтүү инсанды тарбиялоого багытталган.

Тема 2. Билим берүүнүн философиясынын илимий аппараты жана система түзүүчү түшүнүктөрү

1. Билим берүү философиясынын объектиси жана предмети.
2. Билим берүү философиясынын негизги милдеттери.
3. Билим берүү философиясынын структурасынын негизги компоненттери.
4. Билим берүү философиясынын мазмунун иштеп чыгуу. Билим берүү философиясынын функциялары жана стратегиялары.

Башка илимдер сыяктуу эле билим берүү философиясынын да өзүнүн изилдөө объектиси жана предмети бар. Билим берүү философиясынын пайда болушу тарбиялоо,

билим берүү менен тыгыз байланышта каралат. Б.Р.Манделдин пикирине ылайык «билим берүүнүн философиясынын объектиси болуп идеялар, багыттар, концепциялар, системалар, моделдер, программалар, теориялар, технологиялар түрүндө чагылдырылган өткөн жана азыркы учурдун жалпыланган педагогикалык реалдуулугу саналат. Башкача айтканда, тарбиялоо жана билим берүү чөйрөсүнө тиешелүү документтештирилген билимдердин жыйындысы катары көрүнөт.

Билим берүүнүн философиясынын **предмети** болуп педагогикалык чөйрөгө тиешелүү усулдук билимдердин структураларынын үзгүлтүксүз жана туруктуу өз ара байланышы, алардын айкалыштыруу, аралаштыруу, реалдуу билим берүү процессинде өз ара аракеттенүү мүмкүнчүлүктөрү жана шарттары саналат.

Билим берүүнүн философиясынын негизги милдеттери:

- билим берүү системаларынын учурдагы абалын талдоо жана түшүнүү;
- билим берүү тармагындагы стратегиялык өзгөрүүлөрдүн багытын изилдөө;
- педагогикалык билимдерди системалаштыруу жана тутумдаштыруу жолдорун изилдөө;
- педагогикалык билимдерди тутумдаштыруунун эң оптималдуу критерийлерин жана ыкмаларын аныктоо;
- билим берүүнүн ар кандай моделдеринин жана түрлөрүнүн алкагында тарбиялык аракеттердин (өз ара аракеттенүүлөрдүн) психологиялык-педагогикалык механизмдерин изилдөө.

Билим берүүнүн философиясы – билим берүүнүн максаттарын жана баалуулук негиздерин, анын мазмунун жана багытын түзүүнүн принциптерин изилдөө чөйрөсү жана тарыхый жана социалдык контекстте азыркы билим берүү процесстеринин эң жалпы жана маанилүү мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана көз карандылыктарын изилдөөчү илимий багыт.

Билим берүү философиясынын изилдөөнүн бир багыты катары өзгөчөлүктөрү болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- билим берүүнү жарандык коомдун автономдуу чөйрөсүнө обочолонтуу;
- билим берүү мекемелерин диверсификациялоо жана татаалдаштыруу;
- билим берүүнү модификациялоо (мектептен университетке чейин);
- педагогикалык билимдин көп парадигмалуулугу (билим берүүнүн максаттарын жана идеалдарын чечмелөөдөгү көп жактуулук);
- мекемеден тышкары билим берүүнү трансформациялоо (мисалы, үзгүлтүксүз билим берүү программалары);
- индустриалдык коомдон маалыматтык коомго өтүү менен байланышкан билим берүү системасына жаңы талаптардын пайда болушу.

Билим берүү философиясы илимий багыт катары төмөнкүлөрдү аныктайт:

- билим берүү маселелерин чечүүдө жаңыча ой жүгүртүүнү издөө;
- билим берүү проблемаларын философиялык түшүнүүнүн зарылчылыгы;
- билим берүү чөйрөсүн педагогикалык жана социалдык система катары түшүнүү зарылчылыгы;
- билим берүүнү социалдык, маданий жана тарыхый система катары аңдап билүү;
- өмүр бою билим берүүнүн социалдык муктаждыгын изилдөө.

Билим берүүнүн философиясын изилдөөнүн максаты – билим берүү проблемаларын түшүнүү.

Билим берүүнүн философиясы билим берүү реалдуулугундагы дээрлик бардык кубулуштардын маңызын жана табиятын карайт:

- билим берүүнүн өзү (билим берүү онтологиясы);
- билим берүү стратегияларын жана процесстерин рационалдуу таануу жолдору (билим берүү гносеологиясы);
- билим берүүнүн максаттарынын жана баалуулуктарынын табияты жана булактары (билим берүү аксиологиясы);

- адамдын билим берүү жана кесиптик ишмердигин өркүндөтүү көйгөйлөрү (билим берүү праксеологиясы);

- «дүйнө – кесиптик ишмердүүлүк – инсан» мамилелеринин системасында билим берүүнүн ролу;

- билим берүүдөгү келечектеги инновациялар, алардын таасири;

- билим берүү реформаларынын логикасы жана социалдык багыты.

Белгилүү болгондой, билим берүүнүн философиясынын бардык функциялары бири-бири менен тыгыз байланышта жана биздин билим чөйрөбүздү системалаштырууда маанилүү роль ойнойт» [5, б. 59]. Ушуга байланыштуу билим берүүнүн философиясынын негизги функциялары катары онтологиялык, гносеологиялык, дүйнө таанымдык, аксиологиялык, праксеологиялык, трансформациялык, жөнгө салуучу, прогностикалык ж.б. эсептелет

Азыркы мезгилде билим берүүнүн философиясынын негизги маселеси болуп илимий-техникалык прогресс, билим берүүдөгү ааламдашуу процесстери, маалыматтык технологиялык процесстер, өмүр бою билим берүү, б.а. өмүр бою билим алуу, сабатсыздык көйгөйлөрү эсептелет. Билим берүү философиясында философтордун, мугалимдердин, психологдордун талкуусунун предмети болуп жалпы дүйнөлүк билим берүү маселеси саналат.

Билим берүү философиясы боюнча окуу китептери жана окуу куралдары билим берүү философиясынын стратегияларын сунуштайт. Б.Р.Мандел төмөнкү стратегияларды сунуштайт: жарыялоо, маалымдама, илимийлүүлүк, долбоорлоо, ишмердүүлүк, педагогикалык, социосистемалык”[5, б. 67-68].

Тема 3. Коом жана билим берүү: маселенин философиялык аспектиси

1. Билим берүүнүн коомдук турмуш менен байланышы. Билим берүүнүн функциялары.

2. Туруктуу өнүгүү концепциясынын аспектилериндеги билим берүү.

3. Билим берүү жана глобалдык өнүгүү концепциясы. Билим сапаты. Компетенттүүлүк мамиле.

Билим берүүнүн философиясы билим берүү менен коомдун диалектикалык байланышын изилдейт. Анткени билим берүү процессин жана тарбияны коом аныктайт. Билим берүүнүн өнүгүшү социалдык прогреске алып барат. Демек, билим берүү коомдун бардык чөйрөлөрү менен байланышкан. Белгилүү болгондой, коомдун негизги чөйрөлөрү катары экономикалык, саясий, социалдык, руханий чөйрө эсептелет

Коомдун экономикалык чөйрөсү – материалдык байлыктарды өндүрүү чөйрөсү; бул материалдык байлыктарды өндүрүү, бөлүштүрүү, алмашуу жана керектөө. Ал чарбалык жана өндүрүштүк иш-аракеттер уюштурулган экономикалык мейкиндик катары көрүнөт. Демек, экономиканын сектору үчүн адистерди даярдоонун шарттарын экономикалык чөйрө аныктайт. Азыркы мезгилде коомго көп талап кылынган адистиктер катары мугалимдер жана дарыгерлер эсептелет.

Престиждүү адистиктер болуп чет тили, экономика, юриспруденция ж.б. айтууга болот, бирок аларга суроо-талап анчалык көп эмес. Техникалык адистерди даярдоону коом аныктайт, анткени азыр биздин республикада тоо-кен, электроэнергетика тармагы өнүгүп жатат.

Билим берүү коомдун саясий чөйрөсү менен тыгыз байланышта. Бул таптардын, улуттук жалпылыктардын, этностордун өздөрүнүн саясий кызыкчылыктарын ишке ашырууга багытталган саясий ишмердүүлүгү. Саясий чөйрө коомдун саясий режимин аныктайт. Коомдун билим берүү системасы саясий бийликке жараша түзүлөт. Кыргызстан демократиялык, социалдык республика. Мамлекеттин Конституциясына ылайык мамлекеттин билим берүү системасы уюштурулган.

Билим берүү коомдун социалдык жана руханий чөйрөлөрү менен тыгыз байланышта.

Социалдык чөйрө – коомдун социалдык топторунун, таптарынын, кесиптик жана социалдык катмарларынын ортосундагы мамилелердин сферасы. Бул сферада калктын бардык катмарларын социалдык камсыздоо жана калкты социалдык жактан коргоо саясаты жүргүзүлөт. Ошондой эле билимдин өзү да бул системага кирет. Мамлекет билим берүү тармагындагы мамлекеттик социалдык саясатты аныктайт.

Руханий чөйрө адамдардын руханий баалуулуктарга болгон мамилелеринин чөйрөсүн камтыйт. Бардык материалдык жана руханий баалуулуктар адамдар тарабынан жаралат жана коомдо өнүгүүгө ээ болот. Рухий баалуулуктарга искусство, живопись, илим, адамдардын билими, адеп-ахлак, жүрүм-турум, эстетикалык баалуулуктар ж.б.у.с. кирет, баары билим деңгээлине жараша болот.

Ошентип, билим берүү системасы менен коом диалектикалык жактан өз ара байланышкан биримдик.

Заманбап дүйнө – глобалдык өнүгүүнүн доору, маалыматтык коомдун прогресси катар бааланат. Бул коом тез темп менен өнүгүүдө. Адамзат глобалдык өзгөрүүлөргө туш болууда. Акыркы эки жылдагы пандемия цивилизациянын мындан аркы өнүгүүсүндө адамзаттан жаңы ыкмаларды талап кылаарын далилдеди. Бул жагынан алганда туруктуу өнүгүү концепциясы маанилүү роль ойнойт.

Туруктуу өнүгүү концепциясы – экологияны сактоо менен социалдык-экономикалык маселелерди чечүүдө тең салмактуулукту сактоого чакырган адамзаттын өнүгүүсүнүн заманбап модели.

Бул билим берүүгө таасирин тийгизип, анын натыйжасында жаңы билим берүү моделин иштелип чыгууга түрткү берет. Ал коомдун бардык тармактары менен тыгыз байланышта болгон глобалдык билим берүү концепциясы деп аталат.

Глобалдык билим берүү шарттарына ылайык Кыргыз Республикасынын бардык жаңы мамлекеттик билим берүү стандарттары компетенттүүлүк мамиленин негизинде иштелип чыккан. “Компетенция” жана “компетенттүүлүк” деген түшүнүктөр көп колдонулууда. Компетенттүүлүккө багытталган билим берүүнү америкалык ойчул Абрам Ноам Хомский сунуш кылган. Компетенттүүлүккө негизделген билим берүү ХХ-кылымдын 70-жылдарында АКШда өнүккөн.

В.Хутмакер белгилегендей, «негизги компетенциялар: жазуу жана ойлоно билүү; аларга окутуу, изилдөө, ойлонуу, баарлашуу, кызматташуу, өз ара аракеттенүү, ишти аткаруу, аны аягына чейин жеткирүү, ыңгайлаштыруу жана өзүндө кабыл алуу» кирет [9, 10 б.]. Ал Европа Кеңеши тарабынан сунушталган төмөнкү негизги компетенцияларды белгилейт:

- “... жоопкерчиликти өзүнө алуу, топтук чечимдерди кабыл алууга катышуу, чыр-чатактарды зомбулуксуз чечүү, демократиялык институттарды сактоого жана өркүндөтүүгө катышуу сыяктуу саясий жана социалдык компетенциялар;

- көп маданияттуу коомдогу жашоого байланыштуу компетенциялар. Расизмдин жана ксенофобиянын көрүнүштөрүн жана сабырсыздык климатынын өнүгүшүн көзөмөлдөө үчүн билим берүү жаштарды айырмачылыктарды кабыл алууга, башкаларды урматтоого жана башка маданияттын, тилдин жана диндин өкүлдөрү менен жашай билүү сыяктуу маданияттар аралык компетенциялар менен жабдууга тийиш;

- оозеки жана жазуу жүзүндөгү баарлашууну өздөштүрүү менен байланышкан компетенциялар. Бул компетенциялар коомдук жашоо менен эмгектенүү үчүн өзгөчө маанилүү. Ага ээ болбогон адамдар социалдык жактан четтетүү жана басым жасоо коркунучуна дуушар болушу мүмкүн. Ошол эле контекстте бир нече тилди билүү улам барган сайын маанилүү болуп баратат;

- коомду маалыматташтырууну жогорулатуу менен байланышкан компетенциялар. Бул технологияларга ээ болуу жана аларды колдонууну, жалпыга маалымдоо каражаттарын жана жарнама тараткан маалыматты сын көз менен баалоо ыкмаларын түшүнүүгө, күчтүү жана алсыз жактарын билүүгө өбөлгө түзөт;

- жеке кесиптик жана коомдук турмуштун контекстинде өмүр бою билим алуунун негизи катары өмүр бою үйрөнүү жөндөмдүүлүгү» [9, 11-б.] ..

Кыргыз Республикасынын жогорку билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарттарында универсалдуу жана кесиптик компетенциялар белгиленген. Универсалдык компетенцияларга жалпы илимий, инструменталдык жана социалдык-инсандык, жалпы маданий компетенциялар кирет.

Кыргызстандагы заманбап билим берүү улуттук өзгөчөлүктөрдү сактоо менен глобалдык билим берүүгө багытталган компетенттүүлүк мамилеге негизделген.

Тема 4. Билим берүүнүн заманбап философиялык маселелери

1. Билим берүүнүн болумунун жана өнүгүшүнүн жалпы, фундаменталдык проблемалары.
2. Билим берүүнүн маңызын жана мазмунун, азыркы ааламдашуу процессиндеги өзгөрүүлөрдүн шарттарын, анын ордун жана ролун изилдөө.
3. Билим берүүнүн өзүндөгү жана адамдардын билиминдеги өзгөрүүлөрдүн мүнөзү жөнүндөгү маселелерди түшүнүү. Заманбап билим берүүнүн негизги функциялары.

Билим берүүнүн философиялык проблемалары адамдардын дүйнө таанымын калыптандыруунун негизи болуп саналат. Ошондой эле коомдогу билим берүү системасын реформалоо боюнча негизги идеяларды берет. Ошондуктан ар кандай функцияларды аткарат. Манделдин оюна кошулуп, анын төмөнкү пикирин келтирсек болот.

1. «Педагогикалык ишмердүүлүктүн жана азыркы билим берүүнү реформалоонун бүтүндөй процессинин маанилүү маселелерин чечүү үчүн жалпы методологиялык негиз катары философиялык идеяларды же белгилүү бир философиялык системаны тандоо мүмкүнчүлүгүн түзүү»;

2. «Педагогикалык проблемаларды жана философиялык идеяларды педагогикалык практикага киргизүү жана чындыкты текшерүү же инсанды калыптандыруу процесстерине кирүүнүн тиешелүү теориялык жана практикалык педагогикалык механизмдерин иштеп чыгуу максатында дидактикалык технологиялаштыруу»;

3. «Билим берүүнүн философияга кайтарым байланышынын жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрүн ачуу»;

4. «Педагогикалык иш-аракеттин бардык функцияларын жана элементтерин системалаштыруу үчүн жалпы методологиялык негиздин ролун педагогиканын теориясында, педагогикалык ишмердүүлүктүн түрүндө жана педагогикалык процессте аткаруу» [5, б. 279-280].

Жогоруда айтылгандарга байланыштуу билим берүүнүн философиясынын негизги проблемалары катары төмөндөгүлөрдү айта алабыз:

- «Келечек муундарда дүйнө таанымдын жаңы тибин калыптандыруу, анын жалпы баштапкы принциби мындайча формулировкаланган: азыркы адамзат үчүн глобалдык проблемаларды чечүү башкы максат (кызыкчылык, баалуулук) болуп калууга тийиш, ансыз биздин ишибиздин бардык түрлөрүн ушул максатка баш ийдируу мүмкүн эмес. Мындай дүйнө таанымды калыптандыруу философия менен билим берүүнүн жаңы багыттарынын биримдигин жана өз ара аракеттенүүсүн талап кылат;

- билим берүү аркылуу азыркы билим берүү философиясынын негизги маселесин чечүүнүн жолдорун табуу – дүйнөдө жана адамдардын жан дүйнөсүндө тынчтыкты орнотуу, башканы угуу, түшүнө билүү, бирөөнүн пикирине сабырдуулук менен мамиле кылуу;

- жаш муундарды ноосфералык цивилизациянын идеяларына тарбиялоо, ал адамдын жаратылыш жана башка адамдар менен гармониялуу өз ара аракеттенүүсүн камсыздай тургандыгын жана адамзатты кризистик абалдан алып чыга тургандыгын түшүнүү;

- адамзаттын глобалдык көйгөйлөрүн чечүү үчүн технократиялык жана гуманисттик багыттарды айкалыштыруу зарылдыгын жаш муундардын идеологиялык принциптеринде бекемдөө;

- реформалоо – билим берүүнү гумандаштыруу;
- билим берүүнүн өнүккөн мүнөзү – жекече чыгармачылыктын жогорку жемиштүү болушуна жана жашоонун бардык маселелерин чечүүгө жөндөмдүү инсанды даярдоо;
- маалыматтык кризис;
- инсан менен коомдун ортосундагы карама-каршы мамилелердин чагылдырылышы жана педагогикалык процесстин негизги карама-каршылыктарынын бири – жеке «каалоо» менен жалпы жарандык «талаптын» ортосундагы карама-каршылыктын чагылдырылышы катары билим берүүнү жеке кызыкчылыктардан алыстатуу [5, б. 281].

Ошентип, билим берүүнүн философиясы – билим берүү процессинин диалектикасын изилдөөчү философиялык-педагогикалык илимдин бир тармагы. Ушуга байланыштуу билим берүү философиясынын төмөнкү көйгөйлөрү өзгөчөлөнүп турат:

- «билим берүүнүн бүтүндөй мазмунун кайра карап чыгуу зарылчылыгын пайда кылган жыш маалымат;

- массалык маалымат булагы аркылуу мектепте жана ЖОЖдо алынган билимдердин шайкештигин коомчулукка маалымдоо;

- функционалдык сабатсыздык, башкача айтканда, алынган билимдердин өзгөргөн реалдуулукка дал келбестиги, бул билим берүүнүн сапаты жөнүндөгү проблеманы курчутуп, аны чечүүнү татаалдаштырды - дал ушул функционалдык сабатсыздыкты жоюу жолу – өмүр бою билим берүү;

- көптөгөн фундаменталдык педагогикалык концепцияларды кайра карап чыгууну талап кылган жана пайда болгон социалдык жана билим берүү көйгөйлөрүн жеңүүнүн жолу катары массалык үзгүлтүксүз билим берүү;

- педагогикалык парадигманын өзгөрүшү, башкача айтканда, жаңы шарттарга жооп берген жана анын өзгөрүшүнө алып келген педагогиканы издөө. Бул, учурдагы инсанга багытталган педагогика.

Инсанга багытталган педагогиканын өмүр бою билим берүү менен айкалышы массалык өмүр бою инсанга багытталган билим берүүнү өнүктүрүүнүн негизи болуп калды.

XXI кылымдын реалдуулугуна туура келген билим берүүнүн философиясын түзүү предметте философиялык мамиленин өзгөчөлүгүн так түшүнгөндө гана адекваттуу болот. Заманбап билим берүү философиясынын көйгөйлөрүн талдоо менен анын төмөнкү негизги концепцияларын ажыратууга болот:

- философиялык жана тарбиялык маселелердин маңызы эмнеде экендигинин критерийлерин аныктоо;

- билим берүү жөнүндө мета-билимдин функцияларын анын жалпы мүнөздөмөсү катары ал жөнүндөгү кадимки билимге карата түшүндүрүү;

- билим берүүнүн философиясын философиянын бир тармагы катары түшүнүү жана жекече багытталган философиялык антропология менен социалдык багыттагы билим берүү философиясы кандай байланышта деген суроого жооп издөө;

- билим берүүнүн философиясы – бул актуалдуу көйгөйлөрдү жана аларды чечүүнүн каражаттарын долбоорлоону, иштеп чыгууну камсыз кылуучу билим берүүнүн методологиясы; ушундан улам изилдөөдө системалык, типологиялык, социомаданий ж.б. мамиле жасоо, билим берүүнүн долбоорлоо жана уюштуруу маселелерин чечүү ыкмалары ишке ашырылат» [5, 293-б.].

Тема 5. Билим берүү технологияларынын философиялык негиздери

1. Билим берүүнүн мазмунундагы философиялык позициялар.
2. Педагогикалык технологияларды философиялык негизде классификациялоо.
3. Окуу процессине маалыматтык технологияларды киргизүү

3-темада белгиленгендей, билим берүү коомдук турмуш менен тыгыз байланышта. Билим философиялык дүйнө таанымга негизделет. Окуу процессинде философия

педагогикалык технологиялардын методологиялык негиздери катары иштейт. Азыркы педагогикалык теорияда материализм жана идеализм, диалектика жана метафизика, сциентизм, гуманизм, прагматизм, диний философия, болмуш философиясы, эотеризм, космизм, коэволюционизм жана башка философиялык идеялар өз таасирин тийгизүүдө.

Б.Р.Мандель белгилегендей, «ар кандай технология адамдын, же студенттин психикалык өнүгүүсүн аныктоочу булактар жөнүндөгү идеяларга негизделет. Негизги өнүгүү факторуна жараша, бүгүнкү күндө окумуштуулар төмөндөгүдөй технологияларды айырмалоого аракет кылып жатышат:

- **биогендик технологиялар**, психиканын өнүгүшү биологиялык тукум куучулук (генетикалык) менен аныкталат, ал эми тышкы чөйрө тукум куучулук маалыматтарды гана ишке ашырат деп эсептейт

- **социогендик**, адамды "табула раса" катары көрсөтүүчү, ал адамдын социалдык тажрыйбасын, окуунун натыйжаларын камтыйт;

- **психогендик**, өнүгүүнүн натыйжасы негизинен адамдын өзү, анын мурунку тажрыйбасы, өзүн-өзү өркүндөтүүнүн психологиялык процесстери менен аныкталат;

- **идеалисттик**, инсандын материалдык эместен келип чыгышын жана анын сапаттарын камтыйт» [5, 356-б.]

Азыркы дүйнө абдан тез өнүгүп жатат. Коом маалыматтык технология баскычына өттү. Коомду маалыматташтыруу билим берүү процессине да таасирин тийгизүүдө. Билим берүү тармагына маалыматтык технологияларды киргизүү табигый процесс болуп калды. Анткени ар кандай социалдык реалдуулук билим берүүнүн өнүгүшүнө таасирин тийгизет.

“Биз билим берүүнүн философиясынын көз карашынан караганда билим берүүнү технологиялаштыруу объективдүү процесс деп айта алабыз. Ал жалпы эле коомдук турмушту уюштуруунун жолдору менен шартталган.

Коомдук ишмердүүлүктүн ар кандай чөйрөлөрүндө жаңы технологияларды иштеп чыгуу жана ишке киргизүү анын заманбап, жетилгендик, ийгилик, келечектин параметрлерине ылайыктуулугунун көрсөткүчү болуп саналат. Окуу процессине карата бирдей параметрлер даяр билимди же маалыматты эң натыйжалуу берүү моделдеринин негизинде билим берүү ишинин өзгөчөлүктөрү катары жөнгө салынат. Заманбап дүйнөдө билим берүүнү түшүнүүгө мындай мамиле буга чейин эле калыптанып калган норма болуп саналат.

Билим берүүнү өнүктүрүүнүн прогрессивдүү багыты салттуу түрдө билим берүү процессине маалыматтык технологияларды киргизүүнүн жаңы мүмкүнчүлүктөрүн ишке ашыруу менен, ошондой эле маалыматтык технологиялардын өзүн өнүктүрүү менен байланышкан. Бул багыттын мазмунун аныктоочу катары ички, информациялык процесстердин жана маалыматтын маңызы эсептелет. Маалыматты уюштуруу ыкмасын жана маалыматтык процесстердин логикасын аныктоо аларды ар кандай шарттарда жана кырдаалдарда, анын ичинде билим берүү тармагында колдонуу потенциалын аныктоого мүмкүндүк берет.

Даяр билимдин өзгөчө формасы катары болгон маалымат статикалык, процедуралык эмес бар болууну, структураны ж.б. камтыган ички уюштуруу мүнөздөмөлөрүнө ээ. Бул «дискреттүү» кубулуш, башкача айтканда, болуунун чекиттик мүнөзүнө, анын аракетинин чектелгендигине, өзүнүн толук белгилүү көлөмүнө жана көрүнүү формасына ээ болуп турат. Буга статикалык объекттин модели туура келет, ага карата ал кандайча жашайт жана өнүгүп өсөт деген суроо дайыма ачык болуп турат. Мындай модель билимди калыптандыруунун актуалдуу процессинин логикасын же бул билимди алган адамдагы сапаттык өзгөрүүлөрдүн процессин билдирбейт. Бул моделге карата билимдин өнүгүүсү жана ушул моделдин негизинде курулган мындай билимди үйрөнгөн же алган адамдын өнүгүүсү жөнүндө маселени коюу жалпысынан туура эмес» [5, 366-б.].

Тема 6. Ачык билим берүү: философиялык аспектилери

1. Жогорку окуу жайдын философиялык аспектилеринин маңызы.
2. Азыркы дүйнөдө билим берүүгө болгон мамиленин өзгөрүшүнүн мүмкүн болгон себептери.
3. Ачык дүйнө жана ачык билим берүү мейкиндиги. А.Бергсон менен К.Поппердин концепциялары.
4. Ачык билим берүүнүн негизги принциптери жана идеялары.

Азыркы дүйнөдө ачык дүйнө жана ачык билим берүү философиялык ой жүгүртүүнүн негизги предмети болуп саналат. Ачык билим берүү – инсандын, окуу процессинин, практиканын жана илимдин өз ара аракетин. Илимге «ачыктык» жана «ачык коом» 1932-жылы А.Бергсон тарабынан киргизилген. Ал ачык жана жабык коомду салыштырат. Анын идеяларын К.Поппер улантып, ачык коом тоталитардык режимге альтернатива деп эсептейт.

Ачык билим берүү синергетика менен тыгыз байланышта болуп, табияттын, коомдун жана адамдын диалектикасын мүнөздөйт. Билим берүү системалары жана билим берүү мекемелери ар бир адам үчүн ачык жана бардыгы үчүн мүмкүн болгон окуу процесси болуп саналат.

Б.Р.Мандель белгилегендей:

«- ачык билим берүү системасында республикалык, региондук жана муниципалдык билим берүү органдарынын ортосунда, билим берүү мекемелери жана студенттер менен өз ара жаңы мамилелер түзүлүүдө;

- билим берүүнү башкарууну децентралдаштыруу, анын ар кандай деңгээлдеринин ортосундагы компетенцияларды, ыйгарым укуктарды жана жоопкерчиликтерди чектөө принциби иштелип чыгууда жана ишке ашырылууда. Бул системанын эффективдүү иштеши үчүн мамлекет билим берүү чөйрөсүндөгү рыноктук конъюнктуранын өнүгүшүнө, өндүрүүчүлөр тараптан да, атаандаштык жагынан да, билим берүү кызматтарын керектөөчүлөр жагына көмөк көрсөтөт. Атаандаштык билим берүү чөйрөсүнүн принциби. Бул билим берүү кызматтарынын каныккан рыногун түзүүнүн, заманбап ачык билим берүүнү башкаруунун эң маанилүү принциби болуп саналат;

- мугалимдердин жана окуучулардын күнүмдүк ишмердүүлүгүндө билим берүү системасынын өз алдынча өнүгүшүнүн өбөлгөлөрү түзүлөт. Ачык башкаруу тутуму (ага администраторлор гана эмес, бардык субъекттер кирет) бул өбөлгөлөрдү көзөмөлдөйт жана аларды бифуркация чекиттерине жеткенге чейин максаттуу түрдө өнүктүрөт, күтүлбөгөн же текшерүүсүз өнүгүүнүн мүмкүн болуучу тобокелдиктерин аныктайт;

- билим берүү мекемелеринин деңгээлинде ачык билим берүү идеялары, биринчи кезекте, бул мекемелерге укуктарды (өз алдынчалыкка чейин) берүү жана милдеттерди белгилөөдө ишке ашырылат. Эгерде мурда алар административдик жактан мамлекеттик билим берүү органдарына толугу менен баш ийип, иш жүзүндө бул органдардын бөлүмдөрү болуп эсептелсе, анда жаңы билим берүү системасында мамлекет билим берүү мекемелеринин өз алдынчалыгын, алардын администрациялык өз алдынчалыгын өнүктүрүүгө көмөк көрсөтөт;

- билим берүү мекемеси ачык билим берүү системасы катары каралышы мүмкүн, эгерде анда ишмердиктин төмөнкү багыттары аң-сезимдүү түрдө ишке ашырылса:

- билим берүү уюмунун өзү билим берүү системасынын кыймылдаткычы катары иштейт;

- методикалык борборлор менен кызматташуу;

- окутуунун натыйжаларынын коомдун социалдык ыйруутмасы менен байланышы;

- башка билим берүү мекемелери менен кызматташуу;

- мугалимдердин үй-бүлө менен иштөөгө болгон кызыгуусу;

- кызматкерлердин ортосундагы өз ара жардамдашуу (кесиптик жана жеке);

- окутуу ишин оптималдуу бөлүштүрүү;

- тарбиялык окутууда үзгүлтүксүздүктү эске алуу» [5, 389-б.]

Тема 7. Билим менен илимдин интеграциясы: жалпы көйгөйлөрдү философиялык түшүнүү

1. Илимдеги интеграция түшүнүгү. Билим берүүдөгү интеграция.
2. Билим менен илимдин заманбап интеграциясынын өзгөчөлүгү.
3. Илим менен заманбап билим берүү ишмердүүлүгүн интеграциялоонун милдеттери.

Заманбап билим берүү процессинде «интеграция» термини көп колдонулат. Бул терминди XIX кылымдын 60-жылдарында Х.Спенсер киргизген. Билим берүүнүн структурасы өзгөрүүдө, б.а. анын семантикалык мазмуну интеграцияланган. Биздин оюбузча, интеграция – бул бардык обочолонгон элементтердин, бөлүктөрдүн бир бүтүнгө биригүүсү.

«Кенири мааниде интеграция бүтүндүктүн калыптануу процесси катары түшүндүрүлөт. Интеграциянын өз ара биригүү процесси катары аныкталышы биринин экинчисинен ажырап кетүүсүн эмес, биримдикти, башкача айтканда, өз ара аракеттенүүчү системаларды сактоону жана алардын ортосунда өз ара байланыштарды орнотууну билдирет.

Интеграция ошондой эле иерархиялык жалпылоо же синтез, ар кандай деңгээлдеги унификация (предметтик, предмет аралык, психологиялык) катары каралат. Же жалпысынан, глобалдык проблемалардын деңгээлинде окуу материалынын синтези катары болот: адам, курчап турган чындык ж.б.

Азыркы учурдагы бир катар илимпоздор жана педагогдор интегративдик процесстер педагогикада, өзгөчө окутуу теориясында тенденцияга айланып баратат деп эсептешет, анткени дидактика жана ой жүгүртүү психологиясы, билим берүү психологиясы жана социологиясы, жалпы жана техникалык билим берүүнүн мазмунунун теориясы жана билим берүүнүн философиясы улам барган сайын биригип жатышат.

Заманбап дидактиканын интегративдик тенденциялары негизинен тектеш илимдердин түшүнүктөрү окутуунун мыйзамдарын аныктоодогу колдонулушунан көрүнөт. Окутуу системасына карата "интеграция" түшүнүгүнүн өзү эки мааниге ээ болушу мүмкүн:

- окуучуларда дүйнөгө карата бирдиктүү көз карашты түзүү (бул жерде интеграция окутуунун максаты катары каралат);

- предметтик билимдердин жакындашуусу үчүн платформаны табуу (интеграция – бул окутуунун каражаты).

ЮНЕСКО XXI-кылымды гуманитардык илимдердин кылымы деп жарыялаган. 60-жылдары батыш социологдору 21-кылым гуманитардык илимдердин кылымы болорун же ал таптакыр болбостугун белгилешкен. Бул парадоксалдуу билдирүүдө XX-кылымдын «бир ченемдүү адамын» жараткан техникага, прагматизмге сыйынууга адамзаттын макул эместиги жөнүндөгү терең ой камтылган.

Коомдун гуманисттик жактан көтөрүлүшү – маданият менен билим берүүдөгү гуманисттик принциптин кайра жаралышынын маанилүү шарты болуп саналат. Адистердин айтымында, Батыш университеттеринде бүгүнкү күндө 25тен 35%га чейин гуманитардык илимдерге орун берилип, анын натыйжасында адамдын логикалык гана эмес, интуитивдик, чыгармачылык принциби, дүйнөгө эстетикалык мамиле жасоосу кеңейет, инсандын гармонизациясы ишке ашат» [5, б. 401-402].

Интеграциянын натыйжасында илим менен билимдин диалектикалык байланышы өнүгүп, студенттер менен жаштар илимге көбүрөөк тартылып, илимий изилдөөлөр коммерциялаштырылууда.

Тема 8. Кыргыз Республикасында билим берүүнү стратегиялык пландаштыруунун философиялык аспектиси

1-сабак (1 саат):

1. Кыргыз Республикасындагы билим берүү боюнча мамлекеттик доктринанын философиялык аспектиси
2. КРнын 2012-2020-жылдардагы билим берүүнү өнүктүрүүнүн концепциясынын жана стратегиясынын философиясы

2-сабак (2 саат):

1. Кыргыз Республикасында билим берүүнү реформалоонун улуттук программалары
  2. КРнын “Жаңы доорго кырк кадам” реформалоо программасынын философиялык мааниси
  3. «Бел болчу билим», «Из калтырчу илим» программалары
- 3-сабак (1 саат):

1. КРнын 2021-2030-жж билим берүүнү өнүктүрүү концепциясынын философиясы
2. КРнын 2021-2040-жж. билим берүү программасы жана анын философиялык мааниси

Ар бир мамлекетте билим берүү анын социалдык-экономикалык, руханий жана маданий өнүгүүсүндө маанилүү роль ойнойт. Үчүнчү миң жылдыкта билим жана тарбия коомдун өнүгүү деңгээлин аныктап жатат. Заманбап маалымат коому билим берүү жана кадрларды даярдоо боюнча тез реформаларды талап кылууда. Ушуга байланыштуу Кыргыз Республикасынын эгемендүүлүк жылдарында билим берүү жана илим тармагында ырааттуу реформалар жүргүзүлдү.

2000-жылы Кыргыз Республикасында билим берүүнүн мамлекеттик доктринасы кабыл алынып, анын негизги максаты «гармониялуу өнүккөн, коомдук жактан жигердүү, кесипкөй жактан даярдалган инсандын кызыкчылыгы үчүн билим берүү системасын өнүктүрүү болуп саналат. Бул демократиялык мамлекет катары болгон Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык прогрессинин негизги фактору болуп саналат» [1, 1-б.].

Кыргыз Республикасында билим берүү жана илимди өнүктүрүү боюнча бир катар программалар, ченемдик-укуктук документтер кабыл алынган жана ишке ашырылган. Аларды негизгилерин атай кетели: «Кыргыз Республикасында 2020-жылга чейин билим берүүнү өнүктүрүү концепциясы», «Кыргыз Республикасында 2012-2020-жылдары билим берүүнү өнүктүрүүнүн стратегиясы», «Кыргыз Республикасынын жалпы орто билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты» (2014-жыл), «Кыргыз Республикасынын Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты» (2015-жыл), «Кыргыз Республикасынын 2018-2040-жылдарга Улуттук стратегиясы», 2021-2030-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү концепциясы, 2021-2040-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү программасы ж.б.

«Бул документтер билим берүүнү өнүктүрүүнүн стратегиялык багыттарын аныктайт, окуучулардын компетенцияларын калыптандыруу, инсанга багытталган окутууну ишке ашыруу, маалыматтык технологияларды колдонуу менен билим берүү системасын куруу, башкаруу деңгээлинде маалымат алмашуу, билим сапатын жогорулатуу, өлкөнүн аймактарын өнүктүрүү аркылуу билим берүү ж.б. камтыйт» [4, 3-б.]

Кыргыз Республикасынын “Жаңы доорго кырк кадам” программасында “Мыкты мектеп”, “Бел болчу билим”, “Из калтырчу илим” программалары бар. Бул идеялар улуттук программада «кадамдар» менен белгиленген. Кыргыз элинде “кадам” алдыга жылуу, өсүү, өнүгүү багыты катары түшүндүрүлүп келе жатат. Аталган документте билим берүү программасынын 5, 6, 7 кадамдары бар. «5 кадам Мыкты мектеп» — республикадагы билим берүү системасынын жаңылануусу. Бул документте азыркы мезгилде “Өмүр бою билим берүү концепциясы алдыңкы концепцияга айланды, ал учурдагы Кыргызстандын билим берүүсүн өнүктүрүүнүн негизи болуп саналат. Кыска мөөнөттө билим берүү системасынын үчилтик милдети сакталат: (1) балдарды коомдун социалдык, экономикалык жана маданий турмушуна аралашууга даярдоо; (2) билим берүү чөйрөсүнөн эмгек чөйрөсүнө өтүүнү камсыз кылуучу көндүмдөрдү (бардык студенттер үчүн) калыптандыруу; (3) коомдун өнүгүшү үчүн инновацияларды өндүрүүдөгү компетенциялардын платформасын түзүү” [6].

Кесиптик-техникалык билим берүүнү өнүктүрүү боюнча 6-кадам белгиленип, ал «Бел болчу билим» деп аталган. Программада белгиленгендей, «окуу процессин уюштурууга иш берүүчүлөрдү тартууга жана адистерди даярдоонун деңгээлин жана лицейдин жана колледждин бүтүрүүчүлөрүнүн квалификациясын баалоого чоң маани берилет. Эмгек рыногунун керектөөлөрүн жана кесиптик билим берүү программаларын шайкеш келтирүү үчүн эмгек рыногунда бүгүнкү күндө гана эмес, келечекте да эң көп суроо-талапка ээ болгон башталгыч жана орто кесиптик билим берүү программаларын интеграциялоочу алдыңкы тажрыйбанын пилоттук окуу жайлары түзүлөт» [6].

Илимдин өнүгүшү боюнча 7-кадам “Из калтырчу илим” аныкталган. Кыргыз Республикасында кыргыз илимин каржылоо каралган жана илимий-изилдөө иштеринин артыкчылыктuu багыттары, илимий иштеп чыгууларды мамлекеттик колдоо аныкталган.

2021-жылдын 4-майында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен 2040-жылга чейин билим берүүнү өнүктүрүү программасы кабыл алынган. Программанын негизги максаты – “мамлекеттин жана коомдун ресурстарын жана мүмкүнчүлүктөрүн интеграциялоо, ошондой эле башкаруу системасын модернизациялоо аркылуу мобилдүү социалдык-экономикалык чөйрөнү эркин адаптациялоочу жана өзгөртүүгө жөндөмдүү, чыгармачыл жана дени сак адам потенциалын калыптандыруу”. [б. 9. Программа 2040]. Бул максатка жетүү үчүн төмөнкү милдеттер аныкталган: «адилеттүү, бирдей жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу; билим берүүнүн сапатын, натыйжалуу башкарууну жана каржылоону камсыз кылуу» [7, б. 9].

Билим берүүдөгү негизги артыкчылыктар:

- «- билим берүү системасынын бардык деңгээлдеринде билим берүүнү камтуу;
- билим берүүнүн инклюзивдүүлүгүн жана анын көп тилдүүлүгүн камсыз кылуу;
- коопсуз жана натыйжалуу окутуу чөйрөсүн тузүү;
- анын бардык деңгээлдеринде билим берүүнүн мазмунун модернизациялоо;
- билим берүүнү санариптештирүү;
- мугалимдердин квалификациясын үзгүлтүксүз жогорулатуу системасы;
- окутуунун натыйжаларына мониторинг жүргүзүүнүн жана баалоонун натыйжалуу жана объективдүү системасы;
- сапаттуу окуу материалдары;
- билим берүү секторун башкарууга жана билим берүү саясатын пландаштырууга системалуу мамилени камсыз кылуу үчүн кадрдык ресурстарды башкарууну, уюштуруу-техникалык жана административдик потенциалды өркүндөтүү;
- билим берүүнүн бардык деңгээлдеринде ченемдик-укуктук каржылоого өтүүнү жана билим берүү мекемелеринин өз деңгээлинде ресурстарды башкарууда көбүрөөк өз алдынчалыкты күчөтүү;
- аккредитациялоо жана лицензиялоо, билим берүү кызматтарына жана алардын натыйжаларына зарыл болгон көзөмөлдү жүзөгө ашыруу;
- билим берүү системасынын иштешинин жана натыйжалуулугунун жыйынтыктарын ишке ашырууга жана баалоого үзгүлтүксүз мониторинг жүргүзүү;
- билим берүүнү башкаруу системасын автоматташтыруу» [7, б. 10]

IX. Практикалык сабактарды уюштуруу

Дисциплина боюнча практикалык сабактардын көлөмү 15 саатты түзөт. Окуу-усулдук колдонмонун башында көрсөтүлгөндөй темалары лекциялык сабактарды кайталайт. Лекциялык сабактардагы коюлган маселелер практикалык сабактарда кеңири талкууланат. Ошондуктан кайра кайталабастан, лекциялык бөлүктө берилген суроолорду кароону сунуштайбыз.

X. Өз алдынча иштерди аткаруу боюнча студенттерге методикалык сунуштар

Предмет боюнча студенттер 30 сааттын көлөмүндө өз алдынча иштерди аткарышат. Биринчи темада «Чет элдик жана ата мекендик билим берүү философиясынын концепциялары» деген темада жазуу иши пландалган. Бул темага даярдануу жана жазуу жүзүндөгү ишти даярдоо үчүн 2 саат бөлүнгөн. Лекциянын экинчи темасы боюнча «Билим берүү философиясынын структурасынын негизги компоненттери» деген темада студенттер оозеки билдирүүлөрдү даярдашат, бул тема боюнча даярдануу 2 саатка эсептелинет.

Мындан сырткары жазуу иштери төмөнкү темаларда жүргүзүлөт: «Ар түрдүү өлкөлөрдөгү билим берүү реформалары (анын ичинде биздин да)»; «Билим берүүнүн философиясынын багыттары жана көйгөйлүү маселелери»; “ЖАМУдагы илимдин өнүгүүсү”; “Бел болчу билим, калтырчу илим”; “2012-2020-жылдарга Кыргыз

Республикасынын билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясы”; “Кыргыз Республикасында 2021-2030-жылдарга билим берүү концепциясы”. Оозеки даярдануу үчүн төмөнкү темалар бөлүнөт: «Билим берүүдөгү маалыматтык технологиялардын иштешинин философиялык негиздемесинин татаалдыгы»; «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн «Мыкты мектеп» программасы. Өз алдынча иштерди аткарууда адабияттардын тизмесинде көрсөтүлгөн окуу-усулдук колдонмолорду, интернет ресурстаны пайдалануу сунушталат.

ХII. Өз алдынча даярдануу үчүн суроолордун тизмеги:

1-теманын материалдары боюнча суроолор жана тапшырмалар:

1. Билим берүү философиясынын пайда болушу жана калыптанышы.
2. Билим берүүнүн философиясынын дисциплиналар аралык мүнөзү.
3. Билим берүү философиясынын изилдөөлөрүнүн негизги багыты.
4. Азыркы билим берүү философиясынын негизги тенденциялары.

2-теманын материалдарына негизделген суроолор жана тапшырмалар:

1. Билим берүүнүн философиясынын предмети жана объектиси.
2. Билим берүүнүн философиясынын аныктамаларынын көп түрдүүлүгү
3. Билим берүүнүн философиясынын негизги максаттары жана милдеттери.
4. Билим берүүнүн философиясынын изилдөө багыты катары өзгөчөлүктөрү.
5. Билим берүүнүн философиясынын структурасынын негизги компоненттери.

3-теманын материалдары боюнча суроолор жана тапшырмалар:

1. Билим берүүнүн коомдук турмуш менен байланышы.
2. Тарбиянын функциялары, алардын философиялык түшүнүгү.
3. Билим берүүдөгү компетенттүү мамиле
4. Заманбап реформаланган билим берүүнүн мазмуну
5. Постсоветтик мезгилде КМШ өлкөлөрүндөгү билим берүү реформалары
6. Батыш Европа өлкөлөрүндөгү билим берүү реформалары
7. Чыгыш Азиядагы билим берүү реформалары (Япония, Кытай ж.б.)

4-теманын материалдарына негизделген суроолор жана тапшырмалар:

1. Билим берүүнүн болумунун жана өнүгүшүнүн жалпы көйгөйлөрү.
2. Билим берүүнүн болумунун жана өнүгүшүнүн фундаменталдык проблемалары.
3. Ааламдашуу шартында билим берүүнүн маңызы жана мазмуну.
4. Азыркы дүйнөдөгү билим берүүнүн орду жана ролу.
5. Заманбап шарттарда адамдардын билиминин жана билимдүүлүгүнүн өзгөрүшү.
6. Заманбап билим берүүнүн негизги функциялары.
7. Азыркы мезгилдеги билим берүү философиясынын багыттары.
8. Глобалдашуу процессиндеги билим берүү философиясынын көйгөйлүү чөйрөсү.

5-теманын материалдарына негизделген суроолор жана тапшырмалар:

1. Окуу дисциплиналарынын философиялык негиздери.
2. Билим берүү философиясы окутуу методдорунда жана жол-жоболорунда.
3. Педагогикалык технологиялардын философиялык негиздери.
4. Заманбап билим берүү технологияларындагы философиялык багыт.
5. Билим берүүнүн философиясы жана маалыматтык технологиялар.

6. Билим берүүдөгү маалыматтык технологиялардын иштешинин философиялык негиздемеси.

6-теманын материалдары боюнча тапшырманын суроолору:

1. Ачык билим берүүнүн негизги идеялары.
2. Ачык коомдогу билим берүү мекемесинин мүмкүнчүлүктөрү.
3. Ачык коом жана ачык билим берүү мейкиндиги.
4. А.Бергсондун ачыктык концепциясы.
5. К.Поппердин ачыктык идеялары.
5. Заманбап шарттарда ачык билим берүү системасынын өзгөчөлүктөрү.

7-теманын материалдары боюнча суроолор жана тапшырмалар:

1. Илимдеги интеграция.
2. Билим берүүнүн философиясынын интеграциясы.
3. Билим берүүдөгү интеграциянын өзгөчөлүктөрү.
4. Илим менен билим берүүнүн интеграциясынын өзгөчөлүктөрү.
5. Илим менен билим берүүнүн интеграциясынын көйгөйлөрү.
6. Жождогу илим менен билимди интеграциялоодогу кыйынчылыктар

8-темага негизделген суроолор жана тапшырмалар:

1. Кыргыз Республикасындагы мамлекеттик билим берүү доктринасынын философиялык аспектиси
2. 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү концепциясынын философиясы.
3. 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү стратегиялык өнүктүрүү философиясы.
4. Кыргыз Республикасындагы сапаттуу билим жана илим системасынын философиясы
5. Мамлекеттик инвестициялардын контекстинде билим берүү системасы.
6. Кыргыз Республикасында мектептик билим берүүнүн сапатын жогорулатуу
7. Жогорку окуу жайынын философиясы
8. Үзгүлтүксүз билим берүүнүн философиясы
9. Билим берүүдөгү медициналык-социалдык инклюзия философиясы
10. Билим берүүдөгү билимдерди жана технологияларды трансферттөө системасы
11. IT билим берүү
12. Кыргыз Республикасындагы «3-200-2040» программасы
13. Кыргыз Республикасындагы “Жаңы доорго кырк кадам” реформалоо программасынын философиясы.
14. Билим берүүнү өнүктүрүү программасы: «Бел болчу билим», «Из калтырчу илим».
15. Кыргыз Республикасында 2030-жылга чейин билим берүү системасын өнүктүрүүнүн артыкчылыктуу багыттары.
16. Билим берүүнү компетенттүүлүктү калыптандырууга багыттоо
17. Кыргыз Республикасында көп тилдүү билим берүүнү ишке ашыруу
18. Улуттук баалуулуктар системасынын негизинде тарбиялоо.

ХIII. Учурдагы жана жыйынтыктоочу текшерүүлөр үчүн тесттик тапшырмалардын жыйнагы

1. Алгачкы «мугалимдердин тарбиячысы» болуп ким эсептелет? // Одним из первых «воспитателей учителей» является:

- Эпикур
- Аристотель
- Платон
- Сократ

2. “Билим берүү” түшүнүгү ким тарабынан киргизилген? // Понятие «образование» было введено - ...

- В. Дильтей
- И.Г. Песталоцци
- Дж. Дьюи
- А. Дистервег

3. Алдын ала болжолдоону иштеп чыгуу процесси – бул ... // Процесс разработки прогнозов - это:

- Прогноздоо (алдын ала болжолдоо) // Прогнозирование
- Анализ
- Синтез
- Дидактика

4. Окуу-усулдук тесттер, көрсөтмө куралдар, компьютерлер ж.б. – бул билим берүүнүн _____ // Учебно-методические тесты, наглядные пособия, компьютеры и др. - это _____ образования.

- Предмети // Предмет
- Каражаты // Средства
- Технологиясы // Технология
- Объектиси // Объект

5. Адамдагы индивидуалдуулук жөнүндөгү окууну ким иштеп чыккан? // Учение об индивидуальном в человеке разработал:

- Сократ
- Платон
- Аристотель
- Эпикур

6. “Баланын жан дүйнөсү таза тактага окшош” деген формуланы ким негиздеген? // Формулу «Душа ребенка похожа на чистую доску» сформулировал:

- Ж.Ж. Руссо
- Д.Дидро
- Монтесье
- Дж. Локк

7. “Адам – табияттын алып жүрүүчүсү” деген формуланы ким негиздеген? // Формулу

«Человек - венец природы» сформулировал:

- Д. Дидро
- Ж.Ж. Руссо
- Монтескье
- Дж. Локк

8. Адам табияттын бирден бир жандыгы – бул ... // Человек как единичное природное существо - это:

- Инсан / Личность
- Индивидуалдуулук // Индивидуальность
- Индивид
- Социум

9. Дүйнөдө билим берүүнүн философиясын негиздеген ойчулду белгилегиле // Родоначальником философии образования в мире считается:

- Л.С. Выготский
- И.Г. Песталоцци
- Джон Дьюи
- В. Дильтей

10. Билим берүү системасын рационалдуу түшүнүү – бул _____ функция. // Рациональное понимание системы образования - это _____ функция

- Гносеологиялык // Гносеологическая
- Онтологиялык // Онтологическая
- Гуманитардык // Гуманитарная
- Аксиологиялык // Аксиологическая

11. Билим берүүдөгү башкы максаттарды жана баалуулуктарды негиздөө – бул _____ функция. // Обоснование приоритетных целей и ценностей образования - это _____ функция

- Онтологиялык // Онтологическая
- Аксиологиялык // Аксиологическая
- Гносеологиялык // Гносеологическая
- Гуманитардык // Гуманитарная

12. Билим берүүнүн өнүгүүсүнүн сценарийин болжолдоо – бул _____ функция // Прогнозирование сценариев развития образования - это _____ функция

- Онтологиялык // Онтологическая
- Гносеологиялык // Гносеологическая
- Прогностикалык // Прогностическая
- Гуманитардык // Гуманитарная

13. Билим берүүнүн философиясы изилдөөнүн өзгөчө областы катары Батыштын коом таануусунда _____ калыптанат // Философия образования как особая область исследования формируется _____ в западном обществоведении

- XX кылымдын экинчи жарымында // во второй половине XX века
- XX кылымдын биринчи жарымында // в первой половине XX века
- XIX кылымдын аягында // в конце XIX века
- XX кылымдын башында // в начале XX века

14. Практикалык ишмердүүлүктө жүрүүчү ар түрдүү элементтердин бир бүтүндүккө биригиши – бул ... // Соединение различных элементов в единое целое, которое осуществляется в практической деятельности - ...

- Бөлүк // Часть
- Синтез // Синтез
- Бүтүндүк // Целостность
- Анализ // Анализ

15. Кандайдыр бир чечимге (жыйынтыкка) жетишүүнүн жолу – бул ... // Способ достижения какого-либо решения - это:

- Практика
- Анализ
- Метод
- Синтез

16. Инсандын жеке өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен окуу процессин уюштуруу – бул билим берүүнү ... // Организация учебного процесса с учетом индивидуальных особенностей личности – это _____ образования.

- Коллективдештирүү // Коллективизация
- Демократиялаштыруу // Демократизация
- Либералдаштыруу // Либерализация
- Индивидуалдаштыруу // Индивидуализация

17. Окуучулардын кызыгууларын, жөндөмдүүлүктөрүн, ык-машыгууларын эске алып окуу ишмердүүлүгүн уюштуруу – бул ... // Организация учебной деятельности, учитывающая склонности, интересы, способности учащихся

- ...

- Билим берүүнү реконструкциялоо / Реконструкция образования
- Билим берүүнү дифференциялоо // Дифференциация образования
- Билим берүүнү интеграциялоо // Интеграция образования
- Билим берүүнү реформалоо // Реформа образования

18. Окуучуларды окутуунун жана тарбиялоонун рационалдуу ыкмаларын жана жолдорун өздөштүрүү – бул _____ ишмердүүлүк. // Освоение наиболее рациональных методов и приемов обучения и воспитания учащихся называется деятельностью ...

- Эмпирикалык // Эмпирической
- Дидактикалык // Дидактической
- Методикалык // Методической
- Догматикалык // Догматической

19. Сырткыдан ичкиге карай өтүү – бул ... // Переход из внешнего во внутреннее - это:

- Дифференциялоо // Дифференциация
- Онтологиялаштыруу // Онтологизация
- Интериоризациялоо // Интериоризация
- Экстериоризациялоо // Экстериоризация

20. Гуманитардык таанымды орнотуу багытынын баштоочусу - ... // Пионером в области установки гуманитарного познания являлся:

- Дж. Дьюи
- В. Дильтей
- А. Дистервег
- Ж.Ж. Руссо

21. Илимий билим берүүнүн эрежелери жана жаратылышка шайкештик принцибин - _____ негиздеген // Правила научного обучения и принцип природосообразности сформулировал:

- А. Дистервег
- И.Г. Песталоцци
- В. Дильтей
- Дж. Дьюи

22. Идеяларды, концепцияларды, доктриналарды практикалык колдонууда мүмкүн болуучу кесепеттерди алдын ала билүү _____ функция болуп саналат //

Предвидеть возможные последствия при практическом использовании идей, концепций, доктрин - это функция ...

- Философиялык // Философская
- Аксиологиялык // Аксиологическая
- Гуманитардык // Гуманитарная
- Прогностикалык // Прогностическая

23. Окуучулардын активдүүлүгүн стимулдаштыруу принциби _____ тарабынан формулировкаланган // Принцип стимулирования активности ученика сформулировал:

- И.Г. Песталоцци
- Ж.Ж. Руссо
- В. Дильтей
- Дж. Дьюи

24. Белгилүү бир бүтүндүктү, биримдикти түзүүчү өз ара мамилелерде жана байланышта болгон элементтердин жыйындысы - ... // Совокупность элементов, находящихся в отношениях и связях друг с другом, которая образует определенную целостность, единство

- Структура
- Система
- Форма
- Элемент

25. Таануу процесси багытталган реалдуулуктун чөйрөсү: // Сфера действительности, на которую направлен процесс познания, - это:

- Илимдин объектиси // Объект науки
- Илимдин предмети // Предмет науки
- Илимдин милдети // Задачи науки
- Илимдин актуалдуулугу // Актуальность науки

26. Белгилүү немис педагогу жана философу, билим берүүнүн философиясынын постмодерндик багытынын негиздөөчүсү: // Известный немецкий педагог и философ, основоположник постмодернистской философии образования

- Сергей Гессен
- Владимир Вернадский
- Герман Гизеке
- Аврам Хомский

27. Орус неокантианчы, педагог, юрист, публицист, 1922-жылы «Педагогиканын негиздери. Прикладдык философияга киришүү» деген чыгамаларын жарыкка чыгарган философ // Русский философ-неокантианец, педагог, правовед, публицист, который в 1922 г. опубликованы «Основы педагогики. Введение в прикладную философию»

- Владимир Вернадский
- Сергей Гессен
- Герман Гизеке
- Аврам Хомский

28. Коомдук турмуштун контекстинде билим берүү процессинин мазмунунун маанилүү мүнөздөмөлөрүн эске алуу – бул _____ функция // Рассмотрение существенных характеристик содержания образовательного процесса в контексте социального бытия - это _____ функция

- Гносеологиялык // Гносеологическая
- Гуманитардык // Гуманитарная
- Онтологиялык // Онтологическая
- Аксиологиялык // Аксиологическая

29. Билим берүүнү модернизациялоонун шартында адамдын кесиптик ишинин сапатын жогорулатуу – бул _____ функция // Повышение качества профессиональной деятельности человека в условиях модернизации образования - это _____ функция

- Праксиологиялык // Праксиологическая
- Онтологиялык // Онтологическая
- Гносеологиялык // Гносеологическая
- Гуманитардык // Гуманитарная

30. "Прогрессивдүү мектеп" же "аракет мектеби" парадигмасынын негиздөөчүсү: // Родоначальником парадигмы «прогрессивной школы» или «школы действия» является:

- Ж.Ж.Руссо
- И.Г. Песталоцци
- В. Дильтей
- Дж. Дьюи

31. Мамлекеттик коомдук институттардын системасы тарабынан уюшкандыкта камсыз кылынган жана инсан менен коомдун керектөөлөрүнө ылайык келген өмүр боюу инсандын билим берүү потенциалынын өсүү процесси – бул ... // Процесс роста образовательного потенциала личности в течение жизни, организационно обеспеченный системой государственных общественных институтов и соответствующий потребностям личности и общества - ...

- Инклюзивдик билим берүү // Инклюзивное образование
- Жогорку билим берүү // Высшее образование
- Өз алдынча билим алуу // Самостоятельное образование
- Үзгүлтүксүз билим берүү // Непрерывное образование

32. “Психология – бул эмпирикалык, казуальдык, эксперименталдык илим, аны билүү психиканы баш ийдирүүгө жана өздөштүрүүсүнө жана жүрүм-турумду жасалма башкарууга алып келет”, - деп _____ ырастаган. // Психология есть эмпирическая, казуальная, экспериментальная наука, знания которой привели бы к подчинению и овладению психикой и искусственному управлению поведением, - утверждал:

- И.Г. Песталоцци
- Л.С. Выготский
- В. Дильтей
- Дж. Дьюи

33. Деталдаштырылган окутуу, белгилүү бир предметти түшүндүрүү же чечмелөө аракеттери менен байланышкан көз караштардын жана идеялардын комплекси - ... // Развернутое учение, комплекс взглядов и представлений, связанных с попытками объяснения или интерпретации определенной предметной области - ...

- Теория
- Практика
- Анализ

- Синтез

34. Билим берүүнүн максаттарын, мазмунун, ыкмаларын, каражаттарын жана уюштуруу формаларын негиздөөнүн жол-жобосу жөнүндөгү билимдердин системасы – бул ... // Система знаний о подходах к обоснованию целей, содержания, методов, средств и организационных форм образования - это:

- Философиялык система // Философская система
- Педагогикалык система // Педагогическая система
- Илимий система // Научная система
- Эмпирикалык система // Эмпирическая система

35. Каалаган натыйжаларга жетишүүгө мүмкүндүк берүүчү иерархиялык милдеттерди чечүүгө багытталган концептуалдык далилдерге негизделген иш-аракеттердин системасы: // Система концептуально доказательных предполагаемых действий, направленных на решение иерархизированных задач, позволяющих добиться желаемых результатов, - это:

- Концепция
- Тактика
- Стратегия
- Практика

36. Билим берүүнүн мазмунунда жалпы маданий компоненттерди артыкчылыктуу өнүктүрүүгө багытталган чаралардын системасы – бул билим берүүнү ...// Система мер, направленных на приоритетное развитие общекультурных компонентов в содержании образования – это _____ образования.

- Демократиялаштыруу // Демократизация
- Либералдаштыруу // Либерализация
- Системалоо // Систематизация
- Гумандаштыруу // Гуманитаризация

37. Алдыга коюлган билим берүү максаттарын ийгиликтүү ишке ашырууга мүмкүндүк берүүчү теориялык жактан негизделген окутуу жана тарбиялоо процесстерин кайра жаратуу касиеттеринин жана ыкмаларынын жыйындысы

- бул... // Совокупность свойств и методов воспроизведения теоретически обоснованных процессов обучения и воспитания, позволяющих успешно реализовывать поставленные образовательные цели - это:

- Информациялык технология // Информационные технологии
- Билим берүү технологиясы // Образовательные технологии
- Компьютердик технология // Компьютерные технологии
- Заманбап технология // Современные технологии

38. Окуу борборлорунан алыс жайгашкан окуучулардын окуу-таанып билүү иш аракеттерине максаттуу жана методикалык түрдө уюштурулган жетекчилик кылуу технологиясы - ... // Технология целенаправленного и методически организованного руководства учебно-

познавательной деятельностью учащихся, проживающих на расстоянии от образовательных центров

- ...

- Маалыматтык билим берүү // Информационное образование
- Компьютердик билим берүү // Компьютерное образование
- Дистанттык билим берүү // Дистанционное образование
- Инклюзивдик билим берүү // Инклюзивное образование

39. Болмуштун жана таанымдын жалпы принциптери, адамдын дүйнөгө болгон мамилеси жөнүндөгү, жаратылыштын, коомдун, ой жүгүртүүнүн өнүгүүсүнүн универсалдуу мыйзамдары жөнүндөгү илим: // Учение об общих принципах бытия и познания, об отношении человека к миру; наука о всеобщих законах развития природы, общества, мышления - это:

- Философия
- Педагогика
- Психология
- Этика

40. Билим берүүнүн философиясы – бул ... / Философия образования - это:

- Философиялык изилдөөлөрдүн бир областы // область философских исследований
- Адам жөнүндөгү илимдердин кесилишинде караган педагогикалык изилдөөлөр тармагы // Область педагогических исследований на стыке наук о человеке
- Табият жөнүндөгү илимдердин кесилишинде караган философиялык изилдөөлөр тармагы // Область философских исследований на стыке наук о природе
- Педагогикалык жана психологиялык изилдөөлөрдүн тармагы // Область педагогических и психологических исследований

41. Билим берүүнүн философиясынын бар болушу жана предмети философиянын өзүнүн табияты менен аныктала тургандыгын _____ негиздеген // Существование и предмет философии образования как детерминированный природой самой философии, обосновал:

- В. Дильтей
- Джон Дьюи
- Л.С. Выготский
- И.Г. Песталоцци

42. «Философия ойдун логикасын ачууну максат кылат» - деп жарыялайт: // «Философия имеет своей целью выявление логики мысли» - провозглашает:

- Л.С. Выготский
- И.Г. Песталоцци
- В. Дильтей
- Л.Витгенштейн

43. К.Поппердин идеяларын чагылдырган сынчыл-рационалисттик билим берүү философиясы _____ иштелип чыккан // Критико-рационалистическая философия образования, отражающая идеи К. Поппера, разрабатывалась:

- XX к. 90 жж. башында // В начале 90 гг. XX в.
- XX к.60-жж. башында // В начале 60-х гг. XX в.
- XX к. аягында // В конце XX в
- XX к. биринчи жарымында // В первой половине XX в.

44. Билим берүү философиясындагы гуманитардык багыт төмөнкүлөрдөн келип чыгат: // Гуманитарные направления в философии образования берут начало:

- XVIII к. Француз агартуусу // в французском просвещении XVIII века
- XVII к. англис философиясы // в английской философии XVII века
- XIX к. немис идеализми // в немецком идеализме XIX века
- XIX к. марксисттик философия // в марксистской философии XIX века

45. Г.Ноллдун герменевтикалык тарыхыйлык окуусунун борборунда _____ түшүнүгү турат // Герменевтический историзм Г. Ноля, в центре которого стоят понятия:

- Адамдын “индивидуалдыгы”, “кайталангыстыгы” // «индивидуальность», «неповторимость» человека
- Адамдын “руханийлиги”, “коллегиялуулугу” // «духовность», «соборность» человека
- Адамдын «болмушу», «убактылуулугу» // «бытийность», «временность» человек
- Адамдын «күнүмдүк турмушу», «жашоо дүйнөсү» // «повседневность», «жизненный мир» человека.

46. Адамдын «күнүмдүк жашоосу», «жашоо дүйнөсү» деген түшүнүктөр борборунда турган билим берүү философиясынын багыты: // Направления философии образования, в центре которого стоят понятия «повседневность», «жизненный мир» человека.

- Э. Венигердин структуралык герменевтикасы // Структурная герменевтика Э. Венигера
- В. Флитнердин структуралык герменевтикасы // Структурная герменевтика В. Флитнера
- М.Лидткенин педагогикалык антропологиясы // Педагогическая антропология М.Лидтке
- Г.Ноллдун герменевтикалык тарыхыйлуулугу // Герменевтический историзм Г. Ноля

47. Билим берүү философиясынын феноменологиялык багыты үчүн алдыңкы планга _____ түшүнүгү коюлат // Для феноменологического направления философии образования на первый план выдвигается понятие:

- «homo educandus» - "Окуган адам" // «человек обучающийся»
- «homo sapiens» - "Акылдуу адам" // «человек разумный»
- «Homo habilis» - "Чебер адам" // «человек умелый»
- «Artificial homo» - "Жасалма адам" // «человек искусственный»

48. Педагогикалык карым-катнаштын маанисин жана негиздерин инсандар аралык мамилелерден, Мен менен Сендин мамилесинен көргөн билим берүүнүн философиясынын

багыты: // Направление философии образования усматривавшим смысл и основания педагогического отношения в межличностных связях, во взаимосвязи Я и Ты

- Гносеологиялык билим берүүнүн философиясы // гносеологическая философия образования
- Диалогдук билим берүүнүн философиясы // диалогическая философия образования
- Онтологиялык билим берүүнүн философиясы // онтологическая философия образования
- Праксиологиялык билим берүүнүн философиясы // праксиологическая философия образования

49. Билим берүү философиясында сынчыл-эмансипатордук багыт популярдуу болот: // Критико-эмансипаторское направление в философии образования становится популярным:

- XX к. башында // в начале XX века
- XIX к. аягында // в конце XIX века
- XX к. аягында // в конце XX века
- XX к. орто ченинде // в середине XX века

50. Теориялардын «диктатына» каршы туруп, педагогикалык практиканын плюрализмдин колдогон, инсандын чакан топтордо өзүн-өзү көрсөтүүсүнө сыйынууну жайылткан билим берүү философиясынын багыты: // Направление философии образования, которое выступает против «диктата» теорий, за плюрализм педагогических практик, проповедует культ самовыражения личности в малых группах:

- Гносеологиялык билим берүүнүн философиясы // гносеологическая философия образования
- Онтологиялык билим берүүнүн философиясы // онтологическая философия образования
- Постмодернисттик билим берүүнүн философиясы // постмодернистская философия образования
- Праксиологиялык билим берүүнүн философиясы // праксиологическая философия образования

51. XXI кылымдагы коомдун маңызына, муктаждыктарына, келечегине жана турмуштун өзүнүн эволюциясына ылайык маданий социалдаштыруу жана инсандын калыптанышы: // Культурная социализация и формирование человека соответственно сущности, нуждам и перспективам общества и эволюции самой жизни в XXI в.:

- Мамлекеттин милдети // задачи государства
- Билим берүү менен тарбиялоонун милдети // задачи образования и воспитания
- Ар бир адамдын милдети // задачи каждого человека
- Педагогдун милдети // задачи педагога

52. Билим берүү системасындагы жана педагогикалык ой жүгүртүүдөгү кризистин учурдун руханий абалынын кризисинин көрүнүшү экендигин андап билүү – ... // Осознание кризиса системы образования и педагогического мышления как выражение кризисной духовной ситуации времени - это ...

- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын милдети // Задачи философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын предмети // Предмет философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын тенденциясы // Тенденция философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын объектиси // Объект философии образования в ХХI в.

53. Илимий-техникалык цивилизациянын жана маалыматтык коомдун жаңы талаптарына жооп берген билим берүүнүн идеалдарын жана максаттарын аныктоодогу кыйынчылыктар – бул ... // Трудности в определении идеалов и целей образования, соответствующего новым требованиям научно-технической цивилизации и информационного общества - это ...

- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын милдети // Задачи философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын предмети // Предмет философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын объектиси // Объект философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын тенденциясы // Тенденция философии образования в ХХI в.

54. Билим берүү философиясындагы түрдүү багыттардын конвергенциясы (мисалы, педагогикалык антропология менен билим берүү философиясынын ортосунда; сынчыл-рационалисттик багыт менен сынчыл-эмансипатордук багыттын ортосунда) – бул ... // Конвергенция между различными направлениями в философии образования (как, например, между педагогической антропологией и философией образования; между критико-рационалистическим направлением и критико-эмансипаторским направлением) - это ...

- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын милдети // Задачи философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын тенденциясы // Тенденция философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын предмети // Предмет философии образования в ХХI в.
- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын объектиси // Объект философии образования в ХХI в.

55. Билим берүү системасынын жана педагогикалык теория менен практиканын негизи боло турган жаңы философиялык концепцияларды издөө (феноменологиянын биринчи планга чыгышы, дискурстук анализге кайрылуу ж.б.у.с.) – бул ...

Поиски новых философских концепций, способных стать обоснованием системы образования и педагогической теории и практики (выдвижение на первый план феноменологии, поворот к дискурсному анализу и др.) - это ...

- ХХI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын предмети // Предмет философии

образования в XXI в

- XXI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын объектиси // Объект философии образования в XXI в.
- XXI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын милдети // Задачи философии образования в XXI в.
- XXI кылымдагы билим берүүнүн философиясынын тенденциясы // Тенденция философии образования в XXI в.

56. Идеялар, багыттар, концепциялар, системалар, моделдер, программалар, теориялар, технологиялар ж.б. түрүндө туюндурулган өткөн жана азыркы учурдун жалпыланган педагогикалык чындыгы, б.а., тарбия-билим берүү чөйрөсүнө тиешелүү документтештирилген билимдердин жыйындысы: //

Обобщенная педагогическая реальность прошлого и настоящего, выраженная в форме идей, направлений, концепций, систем, моделей, программ, теорий, технологий и т.д., то есть сумма документально зафиксированных знаний, относящихся к воспитательно-образовательной сфере:

- билим берүүнүн философиясынын объектиси // Объект философии образования
- билим берүүнүн философиясынын тенденциясы // тенденция философии образования
- билим берүүнүн философиясынын милдети // Задачи философии образования
- билим берүүнүн философиясынын предмети // Предмет философии образования

57. Педагогикалык чөйрөгө тиешелүү усулдук билимдердин структураларынын мыйзамченемдүү жана туруктуу өз ара байланыштары, реалдуу билим берүү процессинде аларды айкалыштыруу, аралаштыруу, өз ара аракеттенүү мүмкүнчүлүктөрү жана шарттары: //

Закономерные и устойчивые взаимосвязи методологических знаниевых структур, относящихся к педагогической сфере, возможности и условия их сочетания, совмещения, взаимодействия в реальном образовательном процессе:

- билим берүүнүн философиясынын объектиси // Объект философии образования
- билим берүүнүн философиясынын предмети // Предмет философии образования
- билим берүүнүн философиясынын тенденциясы // тенденция философии образования
- билим берүүнүн философиясынын милдети // Задачи философии образования

58. Советтик психолог, психологияда “маданий-тарыхый теория” деп аталып калган изилдөө салтынын негиздөөчүсү, адабий басылмалардын, педология жана баланын когнитивдик өнүгүүсү боюнча эмгектердин автору: // Советский психолог, основатель исследовательской традиции, которая стала известна как «культурно-историческая теория» в психологии, автор литературоведческих публикаций, работ по педологии и когнитивному развитию ребёнка:

- Аврам Ноам Хомский
- Лев Семенович Выготский
- Сергей Иосифович Гессен
- Эрик Дональд Хирш

59. "Кесиптик ишмердүүлүк дүйнөсү - адам" системасынын алкагында диалогду жүргүзүү – бул _____ функция // Поддержание диалога в рамках системы «мир профессиональная деятельность - человек» - это _____ функция

- Гуманитардык // Гуманитарная
- Дүйнөтаанымдык / Мироззренческая
- Гносеологиялык // Гносеологическая
- Онтологиялык // Онтологическая

60. Билим берүү чөйрөсүнө инновацияларды киргизүү – бул _____ функция // Введение инноваций в образовательную действительность - это _____ функция

- Онтологиялык // Онтологическая
- Гуманитардык // Гуманитарная
- Аксиологиялык // Аксиологическая
- Кайра түзүүчү // Преобразовательная

61. Билим берүүнүн айрым аспектилерин изилдөөчү илимдердин ортосунда конструктивдүү байланыштарды түзүү – бул _____ функция // Установление конструктивных взаимоотношений между науками, изучающих отдельные аспекты образования - это _____ функция

- Гносеологиялык // гносеологическая
- Аксиологиялык // Аксиологическая
- Регулятивдик // Регулятивная
- Онтологиялык // Онтологическая

62. Билимди алуунун негизги жолу ... // Основной путь получения образования..

- Тарбиялоо жана окутуу // воспитание и обучение
- Окутуу жана өзү окуу // обучение и самообучение
- Тарбиялоо жана өзүн өзү тарбиялоо // воспитание и самовоспитание
- Өзү окуу жана өзүн тарбиялоо // самообучение и самовоспитание

63. “Метод” жөнүндөгү идеяны _____ иштеп чыккан // Идею «метода» разработал:

- Б.Спиноза
- Р. Декарт
- Д.Дидро
- Ф.Бэкон

64. Европада светтик мектеп түзүү идеясын _____ сунуш кылган: // Идею о создании светской школы в Европе выдвинул:

- Ф.Бэкон
- К.А. Гельвеций
- Б.Спиноза
- Д.Дидро

65. Билим берүү категориясы төрт компоненттен турат: // Категория образования состоит из четырех компонентов:

- Система, анализ, синтез, окутуу // система, анализ, синтез, обучение
- Окутуу, тарбиялоо, анализ, синтез // обучение, воспитание, анализ, синтез
- Анализ, синтез, индукция, дедукция
- Баалуулук, система, процесс, натыйжа // ценность, система, процесс, результат

66. Ишмердүүлүк жана таанып-билүү процессинде объекттер дүйнөсүнөн обочолонгон кандайдыр бир бүтүндүктү билдирген категория: // Категория, обозначающая некоторую целостность, выделенную из мира объектов в процессе человеческой деятельности и познания, - это:

- Объект
- Метод
- Методология
- Предмет

67. "Адам бардык нерсенин ченеми" деген классикалык фраза _____ таандык // Классическая фраза «Человек есть мера всех вещей» принадлежит - ...

- Аристотелге // Аристотелю
- Платонго // Платону
- Протагорго // Протагору
- Зенонго // Зенону

68. Билим берүүнүн акыркы максаты: // Конечная цель образования задается:

- Тарбиялуулуктун идеалы // Идеалом воспитанности
- Адептүүлүктүн идеалы // Идеалом нравственности
- Принципиалдуулуктун идеалы // Идеалом принципиальности
- Билимдүүлүктүн идеалы // Идеалом образованности

69. Ашкере иррационалисттик индивидуализм концепциясын иштеп чыккан: // Концепцию крайнего иррационалистического индивидуализма разработал:

- М. Шелер
- Джон Дьюи
- В. Дильтей
- Ф. Ницше

70. М.Шелер билим берүү философиясына киргизген термин ... // М. Шелер ввел в философию образования понятие:

- “билим берүүчү билим” // «образовательное знание»
- “тарбиялоо искусствосу” // «воспитательное искусство»
- “окутуучу оюн” // «обучающая игра»
- “тарбиялоо процесси” // «воспитательный процесс»

71. Суроолорго жана мисалдарга негизделген, анын жардамы менен чындыкты билүүгө боло турган ыкма: // Метод, в основе которого лежат вопросы и примеры, с помощью которых можно познать истину, получил название метода

- синтез
- Талкуулоо // Обсуждение
- Анализ
- Аңгемелешүү // беседы

72. Предмети болжолдоонун мыйзамдары жана ыкмалары болуп саналган, болжолдоолорду иштеп чыгуу закон ченемдүүлүктөрү жөнүндөгү илимий дисциплина: // Научная дисциплина о закономерностях разработки прогнозов, предметом которой являются законы и методы прогнозирования, - это:

- Прогностика
- Аналитика
- Систематика
- Салыштыруу // Сравнение

73. Билим берүүнүн жалпы теориялык маселелерин, максаттарын жана баалуулук негиздерин, анын мазмунун жана багытын түзүү принциптерин изилдөө чөйрөсү болуп _____ саналат: //

Область исследования общей теоретической проблематики, целей и ценностных оснований образования, принципов формирования его содержания и направленности есть:

- Тарбиялоо философиясы // Философия воспитания
- Илимдин философиясы // Философия науки
- Билим берүүнүн философиясы // Философия образования
- Техниканын философиясы // Философия техники

74. Жеке адамдын кайталангыс өзгөчөлүгү – бул ... // Неповторимое своеобразие отдельного человека определяется понятием

- Индивид
- Индивидуалдык // индивидуальность
- Инсан // Личность
- Адам // человек

75. Антикалык доордо алгачкылардын болуп антропологиялык-педагогикалык ойлорду _____ негиздеген // В античном мире первым сформулировал антрополого-педагогическую идею:

- Платон
- Демокрит
- Сократ
- Аристотель

76. Окутуунун активдүүлүк (ишмердик) теориясынын негиздери _____ эмгектерде түптөлгөн: // Основы деятельностной теории учения были положены еще в трудах:

- В.И. Вернадскийдин // В.И. Вернадского
- А.Дистервегдин // А. Дистервега
- А.Тойнбинин // А. Тойнби
- Н.Хомскийдин // Н.Хомский

77. Окутуу процессине жаңы түшүнүктү киргизүү _____ стадияны басып өтөт // Введение нового понятия в процессе обучения проходит _____ стадии

- Эки // Две
- Үч // Три
- Беш // Пять
- Төрт // четыре

78. “Ачыктык” термининин пайда болушу _____ концепциясы менен байланыштуу // Появление термина «открытость» связано с концепцией

- А.Бергсондун // А. Бергсона
- Д.Дьюинин // Д. Дьюи
- А.Уайтхеддин // А. Уайтхеда
- Л.Витгенштейндин // Л. Витгенштейна

79. Алгачкы жолу “ачык коом” түшүнүгү илимий айланууга кирет: // Впервые введено в научный оборот понятие «открытое общество»

- 1990-ж. // В 1990 г.
- 2000-ж. // В 2000 г.
- 1932-ж. // В 1932 г.
- 2010-ж. // В 2010 г.

80. Ачык коом теориясынын негиздөөчүсү: // Основоположником теории открытого общества является

- Д. Дьюи
- К. Поппер
- А. Уайтхед
- Л. Витгенштейн

81. XIX кылымдын 60-жылдарында “интеграция” терминин сөзмө сөз түшүнүүнү илимге киргизет: // Буквальное понимание содержания термина «интеграция» ввел в 60-х годах XIX в.

- А. Уайтхед
- Д. Дьюи
- Л. Витгенштейн
- Г. Спенсер

82. “Импетус теориясын” иштеп чыгат: // «Теорию импетуса» разработал:

- Р. Бернс
- А. Маслоу
- Ж. Буридан
- Я.А. Коменский

83. “МЕН-концепциянын” автору: // Автором «Я-концепции» является:

- Ж. Буридан
- Р. Бернс
- А. Маслоу
- Я.А. Коменский

84. Инсанга карата абстрактуу-антропологиялык теориянын автору: // Автором абстрактно-антропологической теории личности является:

- А. Маслоу
- Ж. Буридан
- Р. Бернс
- Я.А. Коменский

85. "Философиянын пайдасы күмөндүү, бирок зыяны айдан ачык" деген атактуу формуланын автору: // Автором знаменитой формулы «Польза от философии сомнительна, а вред очевиден» являлся ...

- Ж. Буридан
- П.А. Ширинский-Шихматов
- Р. Бернс
- Я.А. Коменский

86. “Улуу дидактика” деген китептин автору: // Автором книги «Великая дидактика» является:

- Ж. Буридан
- Р. Бернс
- Я.А. Коменский
- А. Маслоу

87. “Информатикага чакырык” китебинин автору: // Автором книги «Вызов информатике» является:

- Ж. Буридан
- Р. Бернс
- А. Маслоу
- Б. Луссато

88. “Тарбиялоо жана окутуу жөнүндө” деген чыгарманын автору: // Автором книги «О воспитании и обучении» являлся:

- Г.В. Гегель
- И.Кант
- Л.Фейербах
- В.Дильтей

89. “Педагогика жөнүндө” деген чыгарманын автору: // Автором книги «О педагогике» являлся:

- Л.Фейербах
- И. Кант
- Г.В. Гегель
- В.Дильтей

90. “Сүрөттөөчү психология” деген китептин автору // Автором книги «Описательная психология» являлся - ...

- В. Дильтей
- Г.В. Гегель
- И.Кант
- Л.Фейербах

91. Маданий-тарбиялоо функциясы аркылуу билим берүү коомдун _____ таасирин тийгизет. // Через культурно-воспитательную функцию образование оказывает влияние на _____ общества.

- Экономикалык турмушуна // экономическую жизнь
- Саясий жашоосуна // политическую жизнь
- Социалдык жашоосуна // социальную жизнь
- Руханий жашоосуна // духовную жизнь

92. Билим алуу аттестат же диплом алуу менен бүтпөйт, ал _____ // Образование не завершается получением свидетельства или диплома, а _____

- 30 жашка чейин уланат // продолжается до 30 лет
- Сыйлык алуу менен аяктайт // завершается получением награды
- Өмүр боюу уланат // продолжается всю жизнь
- Жетилген куракка чейин уланат // продолжается до зрелости

93. «Билим берүү бир гана окутуучулук функцияны аткарбастан, коомду өркүндөтүүнүн жана гармониялаштыруунун булагы болушу керек», - деп _____ айткан // «Образование должно выполнять не только обучающую функцию, но быть источником совершенствования и гармонизации общества» - говорил, _____

- А. Уайтхед
- Д. Дьюи

- Л. Витгенштейн
- К. Поппер

94. Туруктуу өнүктүрүү концепциясы _____ ноосфераны түзүү идеясына негизделген // Концепция устойчивого развития базируется на идее создания ноосферы _____

- В.И.Вернадскийдин // В.И. Вернадского
- А.Тойнбинин // А. Тойнби
- Н.Хомскийдин // Н.Хомский
- Д.Дьюинин // Д.Дьюи

95. Компетенцияга негизделген (competence-based education) билим берүү _____ калыптанат. // Образование, ориентированное на компетенции (competence-based education), сформировалось ...

- 80-жж СССРде // в 80-гг. в СССР
- 70-жж. АКШда // в 70-х гг. в США
- 60-жж. Испанияда // в 60-гг. в Испании
- 90-жж. Японияда // в 90-гг. в Японии

96. Компетенттүүлүккө багытталган билим берүү сунушталат: // Образование, ориентированное на компетенции предложено

- Н.Хомский тарабынан // Н. Хомским
- В.И.Вернадский тарабынан // В.И. Вернадским
- А.Тойнби тарабынан // А. Тойнби
- Д.Дьюи тарабынан // Д.Дьюи

97. Учурдагы маданий маалыматты дайыма толуктап турууну талап кылган маданияттар аралык компетенттүүлүктүн бирден бир динамикалык компоненти болуп _____ саналат // Наиболее динамичный компонент межкультурной компетенции, требующий постоянного пополнения текущей культурной информации - ...

- Саясий сабаттуулук // Политическая грамотность
- Экономикалык сабаттуулук // Экономическая грамотность
- Маданий сабаттуулук // Культурная грамотность
- Этикалык сабаттуулук // Этическая грамотность

98. Реформалоо – билим берүүнү гуманитардаштыруу: // Реформирование - гуманитаризация образования:

- Учурдагы билим берүүнүн философиясынын предмети // Предмет современной философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги маселеси // Основной вопрос философии образования
- Учурдагы билим берүүнүн философиясынын маселеси // Проблема современной философии образования
- Учурдагы билим берүүнүн функциясы // функция современного образования

99. Психиканын өнүгүшү биологиялык тукум куучулук (генетикалык) код менен аныкталат, ал эми тышкы чөйрө тукум куучулук маалыматтарды гана ишке ашырат деп эсептеген технологиялар: //

Технологии, предполагающие, что развитие психики определяется биологическим наследственным (генетическим) кодом, а внешняя среда лишь реализует наследственные данные:

- Социогендик // Социогенные
- Психогендик // Психогенные
- Идеалисттик // Иделистические
- Биогендик // Биогенные

100. “Бирден бир одоно катачылык болуп педагогиканы адам жөнүндөгү илим дебестен, бала жөнүндөгү илим катары эсептегендик” – деген ... //

«Одна из грубейших ошибок считать, что педагогика является наукой о ребенке, а не о человеке» говорил:

- Януш Корчак
- Станислав Шацкий
- Лев Выготский
- А.С.Макаренко

101. Адамдын социалдык тажрыйбасы, окутуунун натыйжалары жазылган, инсанды «tabula rasa» катары көрсөткөн технологиялар // Технологии, представляющие личность как «tabula rasa», на которой записывается социальный опыт человека, результаты обучения:

- Социогендик // Социогенные
- Психогендик // Психогенные
- Биогендик // Биогенные
- Идеалисттик // Иделистические

102. Өнүгүүнүн натыйжасы негизинен адамдын өзү, анын мурунку тажрыйбасы, өзүн-өзү өркүндөтүүнүн психологиялык процесстери менен аныкталган технологиялар: // Технологии, результат развития в которых определяется, главным образом, самим человеком, его предшествующим опытом, психологическими процессами самосовершенствования:

- Социогендик // Социогенные
- Биогендик // Биогенные
- Идеалисттик // Иделистические
- Психогендик // Психогенные

103. Инсандын жана анын сапаттарынын материалдык эместен келип чыгышын болжолдоочу технологиялар: // Технологии, предполагающие нематериальное происхождение личности и ее качеств:

- Биогендик // Биогенные
- Идеалисттик // Иделистические

- Социогендик // Социогенные
- Психогендик // Психогенные

104. «Агартуунун күүгүмү» китебинин автору - ... // Автором книги «Сумерки просвещения» являлся - ...

- В.В. Розанов
- Б. Луссато
- Ж. Буридан
- Р. Бернс

105. «Философиялык пропедевтика» китебинин автору: // Автором книги «Философская пропедевтика» является:

- В. Дильтей
- И. Кант
- Г.-В. Гегель
- Л. Фейербах

106. Педагогикалык иштин жана азыркы билим берүүнү реформалоонун бүткүл процессинин маанилүү маселелерин чечүү үчүн жалпы методологиялык негиз катары философиялык идеяларды же белгилүү бир философиялык системаны тандоо мүмкүнчүлүгүн түзүү: // Создание возможностей выбора философских идей или определенной философской системы как общей методологической основы для решения важных проблем педагогической деятельности и всего процесса реформирования современного образования:

- Билим берүүнүн философиясынын негизги предмети // Основной предмет философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги маселеси // Основная проблема философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги функциясы // Основная функция философии современного образования

107. Педагогикалык проблемаларды жана философиялык идеяларды педагогикалык практикага киргизүү же инсанды калыптандыруу процесстерине кирүүнүн тиешелүү теориялык жана практикалык педагогикалык механизмдерин иштеп чыгуу жана чындыгын текшерүү максатында дидактикалык технологиялаштыруу: // Дидактическая технологизация педагогических проблем и философских идей с целью внедрения их в педагогическую практику и проверки истинности или разработки соответствующих им теоретических и практических педагогических механизмов вхождения в процессы формирования личности:

- Билим берүүнүн философиясынын негизги предмети // Основной предмет философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования

- Билим берүүнүн философиясынын негизги функциясы // Основная функция философии современного образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги маселеси // Основная проблема философии образования

108. Билим берүүнүн философияга тескери таасиринин жалпы мыйзам ченемдүүлүктөрүн ачып көрсөтүү: // Выявление общих закономерностей обратного действия образования на философию:

- Билим берүүнүн философиясынын негизги предмети // Основной предмет философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги функциясы // Основная функция философии современного образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги маселеси // Основная проблема философии образования

109. Педагогикалык иштин бардык функцияларын жана элементтерин системалаштыруу үчүн педагогиканын теориясында, педагогикалык ишмердүүлүктүн ар кандай түрлөрүндө, педагогикалык процессте жалпы методологиялык негиздин ролун аткаруу: //

Выполнение роли общей методологической основы систематизации всех функций и элементов педагогической деятельности как в теории педагогики, так и в любых видах педагогической деятельности, в педагогическом процессе:

- Билим берүүнүн философиясынын негизги предмети // Основной предмет философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги функциясы // Основная функция философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги маселеси // Основная проблема философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования

110. Келечек муундарда жаңы типтеги дүйнө таанымды калыптандыруу: // Формирование у грядущих поколений нового типа мировоззрения:

- Учурдагы билим берүү философиясынын маселеси // Проблема современной философии образования
- Учурдагы билим берүүнүн функциясы / Функция современного образования
- Учурдагы билим берүү философиясынын предмети // Предмет современной философии образования
- Билим берүү философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования

111. Билим берүүнүн каражаттары аркылуу азыркы билим берүү философиясынын негизги маселесин чечүүнүн жолдорун табуу: // Нахождение путей решения средствами образования основного вопроса современной философии образования:

- Учурдагы билим берүү философиясынын предмети // Предмет современной философии образования
- Учурдагы билим берүүнүн функциясы // Функция современного образования
- Учурдагы билим берүү философиясынын маселеси // Проблема современной философии образования
- Билим берүү философиясынын негизги маселеси // Основной вопрос философии образования

112. Жаш муундарды адамдын жаратылыш жана башка адамдар менен гармониялуу өз ара аракеттенүүсүн камсыздай турган жана адамзатты кризистик абалдан алып чыга турган ноосфералык цивилизациянын идеяларында тарбиялоо: // Воспитание подрастающих поколений на идеях ноосферной цивилизации, что обеспечивало бы гармоничное взаимодействие человека с природой и другими людьми и могло бы вывести человечество из кризисного состояния:

- Учурдагы билим берүүнүн функциясы // Функция современного образования
- Учурдагы билим берүү философиясынын предмети // Предмет современной философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования
- Учурдагы билим берүү философиясынын маселеси // Проблема современной философии образования

113. Адамзаттын глобалдуу проблемаларын чечүү үчүн технократиялык жана гуманисттик багыттарды айкалыштыруу зарылдыгын түшүнүүнү жаш муундардын идеологиялык принциптеринде ырастоо: //

Утверждение в мировоззренческих началах подрастающих поколений понимания необходимости сочетания, с целью решения глобальных проблем человечества, технократического и гуманистического направлений:

- Учурдагы билим берүүнүн функциясы // Функция современного образования
- Учурдагы билим берүү философиясынын маселеси // Проблема современной философии образования
- Учурдагы билим берүү философиясынын предмети // Предмет современной философии образования
- Билим берүүнүн философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования

114. Жогорку натыйжалуу жеке чыгармачылыкка жөндөмдүү, жашоодо анын алдына койгон ар кандай көйгөйлөрдү чече алган адамды даярдоо: // Подготовка такой личности, которая способна к высокопроизводительному индивидуальному творчеству и решение любых проблем, которые жизнь будет ставить перед ней:

- Учурдагы билим берүү философиясынын предмети // Предмет современной философии образования
- Учурдагы билим берүүнүн функциясы // Функция современного образования
- Учурдагы билим берүү философиясынын маселеси // Проблема современной

философии образования

- Билим берүү философиясынын негизги суроосу // Основной вопрос философии образования

115. Айрым фактылардын (элестердин) ортосундагы байланышты кубулуштардын системасына салыштырмалуу караган бирикмелер (ассоциациялар): // Ассоциации, представляющие связь между отдельными фактами (восприятиями) безотносительно к системе данных явлений:

- “локалдуу” // «локальные»
- “жеке тутумдуу” // «частносистемные»
- “ички тутумдуу” // «внутрисистемные»
- “тутум аралык” // «межсистемные»

116. Кабылдоодон элестөөлөргө жана түшүнүктөргө алып баруучу ассоциациялар: // Ассоциации, приводящие от восприятий к представлениям и понятиям:

- “ички тутумдуу” // «внутрисистемные»
- “локалдуу” // «локальные»
- “жеке тутумдуу” // «частносистемные»
- “тутум аралык” // «межсистемные»

117. Окуу предметинин темасынын алкагында ассоциативдик катарларды бирдиктүү бүтүндүккө системалаштырууну камсыздоочу ассоциациялар: // Ассоциации, обеспечивающие систематизацию ассоциативных рядов в единую систему в пределах темы учебного предмета:

- “жеке тутумдуу” // «частносистемные»
- “тутум аралык” // «межсистемные»
- “Локалдуу” // «локальные»
- “ички тутумдуу” // «внутрисистемные»

118. Билим берүүнү окуу процессинин кандайдыр бир жеке түрүнө, мисалы, материалдарды өздөштүрүү, билимди, көндүмдөрдү кеңейтүүгө ж.б. ылайык болбогон ишмердүүлүк идеясы // Идея деятельности, в соответствии с которой образование не может быть сведено к какому-либо частному виду образовательного процесса, например, к усвоению материалов, расширению знаний, умений и т. д.

- Ачык билим берүүнүн негизги идеясы // Основная идея открытого образования
- Демократиянын негизги идеясы // Основная идея демократии
- Тарбиялоонун негизги идеясы / Основная идея воспитания
- Системалуу билим берүүнүн негизги идеясы // Основная идея системного образования

119. Татаал системалардын өзүн өзү уюштуруу теориясы: // Теория самоорганизации сложных систем:

- Синергетика
- Эклектика

- Метафизика
- Диалектика

120. Факт – бул ... // Факт – это ...

ответ

- Эмпирикалык таанымдын формасы // Форма эмпирического познания
- Ой жүгүртүүнүн формасы // Форма Суждения
- Баштапкы Гипотезанын формасы // Формы первоначальной Гипотезы
- Таанымдын маселеси // Проблема познания

121. “Билим жана билим берүү формасы” китебинин автору: // Автором книги «Форма знания и образования» является:

- М. Шелер
- В. Дильтей
- Г.В. Гегель
- Л.Фейербах

122. «Визуалдык түшүнүү» термининин автору: // Автором понятия «визуальное понимание» является:

- Г.В. Гегель
- В. Дильтей
- М. Вартофский
- Л.Фейербах

113. “Экологиялык оптика” түшүнүгүнүн автору // Автором понятия «экологическая оптика» является:

- М. Вартофский
- Ж. Буридан
- Дж. Гибсон
- Б. Луссато

124. “Жумушчу мектеп” теориясынын негиздөөчүсү // Автором теории «рабочей школы» является:

- Дж. Гибсон
- Э. Дюркгейм
- Б. Луссато
- М. Вартофский

125. «Адам тарбия аркылуу гана адам боло алат. Ал андан тарбияны жасоочу нерсе» деген формуланын автору: //

Автором формулы «Человек может стать человеком только через воспитание. Он то, что делает из него воспитание» является:

- М. Вартофский
- Б. Луссато
- И. Кант
- Дж. Гибсон

126. “Акылдуу адам – бардык бар нерселердин ченеми” деген сөздүн автору: // Автором фразы «Мудрый человек есть мера всего, что существует» является:

- Демокрит
- Платон
- Эпикур
- Сократ

127. Педагогика тармагындагы «Адам тарбиялоонун предмети катары. Педагогикалык антропологиянын тажрыйбасы" деген фундаменталдык эмгектин автору: // Автором фундаментального труда в области педагогики «Человек, как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии» являлся:

- А.С.Макаренко
- В.Г. Белинский
- Н. Добролюбов
- К. Ушинский

128. Коомдук-экономикалык формация түшүнүгү таандык: // Понятие общественно-экономической формации принадлежит:

- Позитивизмге // Позитивизму
- Марксизмге // Марксизму
- Фрейдизмге // Фрейдизму
- Экзистенциализмге // Экзистенциализму

129. Билим берүүдөгү алгачкы социалдаштырууга активдүү каршы чыгып, атайын билим берүүнүн зарыл шарты катары жалпы билим берүүнүн принциптерин ырааттуу ишке ашырууну жактаган ойчул - бул ... //

Мыслитель, который активно выступал против ранней социализации в обучении и ратовал за последовательную реализацию принципов общего образования, как необходимой предпосылки специального образования - ...

- К. Ушинский
- Н. Добролюбов
- В.Г. Белинский
- А.С.Макаренко

130“... таянычка суусагандык – адамдын эң сонун сапаттарынын бири, эгерде бул таяныч бирөөнүн зыян алуусуна, адамдын адамды басынтууга негизделбесе”, - дейт ... // «...жажда точки опоры - одно из самых прекрасных качеств человека, если эта точка опоры не зиждется на чьих-то костях, на подавлении человека человеком» - говорил ...

- А.С. Макаренко

- Б. Луссато
- У.Е.Евтушенко
- Ж. Буридан

131. Тарбияны турмуш менен жакындаштырууну жана практикалык ишмердүүлүктө тарбиянын максаттарына жетүүнү жактаган философиялык-педагогикалык багыт // Философско-педагогическое направление, выступающее за сближение воспитания с жизнью, достижение целей воспитания в практической деятельности:

- Неопрагматизм
- Прагматизм
- Экзистенциализм
- Неопозитивизм

132. Тарбия концепциясын инсандын өзүн-өзү бекемдөөсүнө басым кылган философиялык-педагогикалык багыт: // Философско-педагогическое направление, которое сводит концепцию воспитания к самоутверждению личности:

- Неопрагматизм
- Неопозитивизм
- Экзистенциализм
- Прагматизм

133. Илимий-техникалык революциянын натыйжасында келип чыккан кубулуштардын комплексин түшүнүүгө аракет кылган философиялык-педагогикалык багыт: // Философско-педагогическое направление, пытающееся осмыслить комплекс явлений, вызванных научно-технической революцией:

- Прагматизм
- Неопозитивизм
- Неопрагматизм
- Экзистенциализм

134. Тарбиянын негизги милдети — адамды, гражданди жана христианды окутууну баса белгилеген «Асмандан жерге кароо» китебинин автору: // Автором книги «Взгляд на землю с неба», в которой выделялась основная задача воспитания - образование человека, гражданина и христианина - являлся:

- Я.А. Коменский
- Ж. Буридан
- А. Маслоу
- В.А. Жуковский

135. 60-жылдары Батыш социологдору 21-кылым _____ илимдин кылымы болорун белгилешкен // Западные социологи еще в 60-е годы отмечали, что XXI век будет веком _____ наук

- Экономикалык // Экономических

- Юридикалык // Юридических
- Гуманитардык // Гуманитарных
- Саясий // Политических

136. Системанын төмөнкү компоненттеринин өз ара аракетин жана байланыштары: конкреттүү социалдык инсан – билим берүү мекемеси – коомдук практика – илим – карым-катнаш: //

Взаимодействие и связи следующих компонентов системы: конкретная социальная личность - образовательное учреждение - общественная практика - наука – общение:

- Ачык коомдун объектиси // Объект открытого образования
- Ачык коомдук маселеси // Проблема открытого образования
- Ачык коомдун негизги суроосу // Основной вопрос открытого образования
- Ачык коомдун принциби // Принцип открытого образования

137. Территориялуулук – бул ар бир адамга зарыл болгон билим алуу мүмкүнчүлүгүн бере албоо: // Территориальность - неспособность предоставить всем желающим возможность получения необходимого образования:

- Тарбиялоонун негизги маселеси // Основная проблема воспитания
- Глобализациянын негизги маселеси // Основной вопрос глобализации
- Жогорку билим берүү системасындагы дүйнөлүк кризистин негизги фактору // Основной фактор мирового кризиса в сфере высшего образования
- Учурдагы мамлекеттердин негизги маселеси // Основная проблема современных государств

138. Консерватизм - алынган билимдердин маалыматташтыруу жана технологияларды өнүктүрүү деңгээлинен артта калуусу: //

Консерватизм - отставание получаемых знаний от уровня развития информатизации и технологий:

- Тарбиялоонун негизги маселеси // Основная проблема воспитания
- Жогорку билим берүү системасындагы дүйнөлүк кризистин негизги фактору // Основной фактор мирового кризиса в сфере высшего образования
- Учурдагы мамлекеттердин негизги маселеси // Основная проблема современных государств
- Глобализациянын негизги маселеси // Основной вопрос глобализации

139. Инерциялуулук - билим берүү системаларынын ар кандай социалдык-экономикалык шарттарга ыңгайлашуусунун төмөндүгү: // Инерционность - низкая адаптивность систем образования к различным социально-экономическим условиям:

- Жогорку билим берүү системасындагы дүйнөлүк кризистин негизги фактору // Основной фактор мирового кризиса в сфере высшего образования
- Тарбиялоонун негизги маселеси // Основная проблема воспитания
- Глобализациянын негизги маселеси // Основной вопрос глобализации
- Учурдагы мамлекеттердин негизги маселеси // Основная проблема современных государств

140. Локалдуулук - белгилүү бир обочо билим берүү мекемесинде алынган билимдин өзгөчөлүгү: // Локальность - специфичность образования, получаемого в отдельном учебном заведении:

- Глобализациянын негизги маселеси // Основной вопрос глобализации
- Жогорку билим берүү системасындагы дүйнөлүк кризистин негизги фактору // Основной фактор мирового кризиса в сфере высшего образования
- Учурдагы мамлекеттердин негизги маселеси // Основная проблема современных государств
- Тарбиялоонун негизги маселеси // Основная проблема воспитания

141. Чектелгендик - аймактык университеттердин өзүнчө аймакта адистиктердин кеңири спектрин каалагандарга окутууга мүмкүн эместиги: //

Ограниченность - невозможность региональных вузов обучать желающих самому широкому спектру специальностей на отдельной территории:

- Глобализациянын негизги маселеси // Основной вопрос глобализации
- Жогорку билим берүү системасындагы дүйнөлүк кризистин негизги фактору // Основной фактор мирового кризиса в сфере высшего образования
- Учурдагы мамлекеттердин негизги маселеси // Основная проблема современных государств
- Тарбиялоонун негизги маселеси // Основная проблема воспитания

142. Индивиддин кызыкчылыгынан коомдун кызыкчылыгын жогору коюу _____ таандык. // Приоритет интересов общества над интересами индивида характерен для:

- Коллективизмге // Коллективизма
- Анархизмге // Анархизма
- Индивидуализмге // Индивидуализма
- Либерализмге // Либерализма

143. КРнын Өкмөтүнүн "Жаны доорго - кырк кадам" Программасы бул ишке ашыруунун _____ камтыйт // Программа Правительства КР "Жаны доорго - кырк кадам" рассчитана на одновременную реализацию в течение:

- 3 жылын // 3 года
- 10 жылын // 10 лет
- 4 жылын // 4 года
- 5 жылын // 5 лет

144. Жогорку окуу жайларынын билим берүү системасына учурдагы глобалдык маселелерди киргизүү анын _____ негизги фактору // Введение глобальных проблем современности в системы образования в вузах составляет важнейший фактор его ...

- Демократиялаштыруу // Демократизации
- Консолидация // Консолидации
- Гумандаштыруу // Гуманитаризации
- Бюрократташтыруу // Бюрократизации

145. Адамзаттын глобалдык жаңы абалга өтүүсүнүн субъективдүү өбөлгөлөрүн түзүү

белгилүү бир денгээлдэ _____ көз каранды // Создание субъективных предпосылок перехода человечества в новое глобальное состояние в значительной степени зависит от усилий ...

- Техника жана технологизацияга // Техники и технологизации
- Маалымат жана маалыматташтырууга // Информации и информатизации
- Интернет жана глобалдык желеге // Интернета и глобальной сети
- Илим жана билимге // Науки и образования

146. Мазмуну жана ыкмасы боюнча учурдагы билим берүү _____ болушу зарыл. // Современное образование по своему содержанию и методам просто обязано быть ...

- Илимий // Научным
- Теориялык // Теоретическим
- Прикладдык // Прикладным
- Пайдалуу // Полезным

147. “Эркин адамды”, “маданияттуу адамды”, “ой жүгүртүүчү адамды” калыптандыруу – бул ... // Формировать - «человек свободный», «человек культурный», «человек мыслящий» - это ...

- Учурдагы тарбиялоо процессинин милдети // задача современного воспитательного процесса
- Учурдагы тарбиялоо процессинин максаты // цель современного воспитательного процесса
- Учурдагы тарбиялоо процессинин предмети // предмет современного воспитательного процесса
- Учурдагы тарбиялоо процессинин объектиси // объект современного воспитательного процесса

148. “5 кадам «Кадам Мыкты мектеп» – бул ... // 5. Мыкты мектеп» - это ...

- КРнын 2023-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2023 г.
- КРнын 2040-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2040 г.
- КРнын 2030-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2030 г.
- КРнын 2025-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2025 г.

149. “6 Кадам. Бел болчу билим” – бул ... // «Кадам 6. Бел болчу билим» - это ...

- КРнын 2023-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2023 г.
- КРнын 2040-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2040 г.
- КРнын 2030-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2030 г.
- КРнын 2025-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2025 г.

150. “7 Кадам Из калтырычу илим” – бул ... // «Кадам 7. Из калтырычу илим» - это ...

- КРнын 2023-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2023 г.
- КРнын 2040-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2040 г.

- КРнын 2030-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2030 г.
- КРнын 2025-ж чейинки өнүгүү стратегиясы // Стратегия развития КР до 2025 г.

Колдонулган адабияттардын тизмеси:

1. Государственная доктрина образования в Кыргызской Республике. – Б., 2000
2. Государственный образовательный стандарт высшего образования Кыргызской Республики. – Б., 2015
3. Концепция развития образования в Кыргызской Республике до 2020 года
4. Концепция развития образования в Кыргызской Республике на 2021-2030 гг.,
5. Мандель, Б. Р. Философия образования : учебное пособие для обучающихся в магистратуре / Б. Р. Мандель. – М.; Берлин : Директ-Медиа, 2017. – 501 с.
6. Национальная стратегия Кыргызской Республики на 2018-2040 гг.
7. Программа развития образования в Кыргызской Республике на 2021-2040 годы
8. Стратегия развития образования в Кыргызской Республике в 2012-2020 годы
9. Nuthamer Walo, Key competencies for Europe. - Strsburg, 1997

Интернет ресурстары:

1. <http://ktgs.ru/upload/ReznikovaAA/Infа/MethodicheskoePosobieLasuchenkova.pdf>
2. <http://tkmp.narod.ru/pdf/konferen/2010feb7.pdf>